

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Miroslav Dvořák

Extremismus a česká společnost

Olomouc 2013

vedoucí práce: doc. Mgr. Antonín Staněk, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „Extremismus a česká společnost“ vypracoval samostatně, pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce a za použití literatury uvedené v seznamu literatury na konci mé bakalářské práce.

V Chotěboři

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce panu Mgr. Antonín Staněk, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Anotace

Jméno a Příjmení:	Miroslav Dvořák
Katedra:	Katedra společenských věd
Vedoucí práce:	Mgr. Antonín Staněk, Ph.D.
Rok obhajoby:	2013

Název práce:	Extremismus a česká společnost
Název práce v angličtině:	Manifestations of Extremism and the Czech Society
Anotace práce:	<p>Teoretická část bakalářské práce se zabývá analýzou veškeré odborné literatury. V této části práce je charakteristika a vymezení pravicového a levicového extremismu, historie politického extremismu v Čechách od vzniku Československé republiky a definice nejzákladnějších extremistických politických ideologií. Cílem práce je kromě teoretického zpracování problematiky pravicového a levicového extremismu také hodnocení odpovědí v dotazníku, který jsem poslal stovce respondentů a který má za úkol zjistit, jak lidé vnímají extremisty, zda někdy uvažovali o tom, že by extremistické strany</p>

	volili, co vnímají jako hrozbu demokracie apod. Získané poznatky a výpočty jsou přehledně uspořádány, popř. vloženy do grafů a tabulek
Klíčová slova:	Dotazník, extremismus, hodnocení odpovědí, odborná literatura
Anotace v angličtině:	The theoretical part of the bachelor's thesis deals with the analysis of all professional literature. In this part of the work is a defining characteristic of right-wing and left-wing extremism, the history of political extremism in the Czech Republic since the establishment of the Czechoslovak Republic and the most basic definition of extremist political ideology. The aim of this work is in addition to theoretical treat the problem of right-wing and left-wing extremism also review of the replies, which I sent to a hundred respondents whose task is to determine how people perceive extremists, whether they think that they will sometime vote an extremist party and for what they perceive them as a threat for democracy etc. The findings and calculations are arranged, respectively, inserted into graphs and tables
Klíčová slova v angličtině:	Questionnaire, extremism, answer rating, professional literature

Obsah

1	Úvod	8
2	Cíl práce a metodika	9
2.1	Metodika práce	9
2.2	Cíl práce	9
3	Teoretická východiska práce	11
3.1	Charakteristika extremismu	11
3.2	Základní pojmy	13
3.2.1	Anarchismus	13
3.2.2	Antisemitismus	13
3.2.3	Politický a náboženský extremismus.....	14
3.2.4	Fašismus	14
3.2.5	Nacionalismus	14
3.2.6	Rasismus.....	14
3.2.7	Terorismus	15
3.2.8	Xenofobie	15
3.3	Vymezení pravicového a levicového extremismu	15
3.3.1	Pravicový extremismus	15
3.3.2	Levicový extremismus.....	16
3.4	Historie extremismu.....	17
3.4.1	Extremismus do roku 1918.....	17
3.4.2	Extremismus mezi lety 1918-1938.....	18
3.4.3	Extremismus v období protektorátu Čechy a Morava (1939-1945).....	19
3.4.4	Extremismus v období třetí republiky a komunistického režimu (1945-1989)..	20
3.4.5	Extremismus po roce 1989	22
4	Extremistická scéna v roce 2012	27
4.1	Aktivita a hodnocení pravicových extremistů v roce 2012	28

4.1.1	Členská základna	29
4.1.2	Financování a podpůrné aktivity	29
4.1.3	Mezinárodní kontakty	29
4.2	Aktivita a hodnocení levicových extremistů v roce 2012.....	30
4.2.1	Členská základna	31
4.2.2	Financování a podpůrné aktivity	31
4.2.3	Mezinárodní kontakty	31
5	Praktická část práce	33
5.1	Metody a charakteristika zkoumaného problému	33
5.2	Cíl výzkumu.....	33
5.3	Popis zkoumaného vzorku	34
5.4	Zpracování a interpretace získaných dat.....	34
6	Shrnutí a závěr	44
7	Seznam použitých zdrojů.....	46
8	Přílohy	48

1 Úvod

Bakalářská práce se zabývá levicovým a pravicovým extremismem. Je zřejmé, že radikální či přímo extremistické názory nebo strany byly, jsou a budou. Do České, potažmo Československé republiky, tento fenomén pronikl především po listopadu 1989, kdy došlo k přechodu od totality k demokracii. Najednou začala platit svoboda slova a spoustě lidí se otevřely možnosti, o kterých se jim před sametovou revolucí ani nesnilo. Všichni mohli zpívat, číst a psát o čem se jim zachtělo, což bohužel nepřineslo jenom pozitivní trend. Tato bakalářská práce se věnuje extremistickým stranám a hnutím a extremismu jako takovému od začátku 20. století až do dnešní doby. Myslím si, že v době, kdy práci píše, je toto téma více než aktuální. Od roku 2008 je Evropa a vlastně i severní Amerika v těžké recesi. Ekonomové nám říkají, že dobře už bylo. Na některé státy dopadla krize více (Řecko, Španělsko) a na některé zase méně (Rakousko, Německo). Extremismu se ale daří vždy tam, kde je nedostatek práce, vysoká nezaměstnanost, sociální nerovnost, velká míra korupce, škrtní výdajů a platů státním zaměstnancům apod. Prostě tam, kde se lidem dobře nedaří. V těchto případech mají laciná a jednoduchá řešení vždy velkou odezvu.

Uvádím jeden příklad za všechny z Výmarské republiky ze 30. let v Německu, kdy NSDAP vedená Adolfem Hitlerem vyhrála svobodné a demokratické volby a upevnila tak svou moc. Bylo to v době obrovské celosvětové finanční krize, která se rozpoutala po krachu na newyorské burze 24. října 1929 a nutno říct, že právě Německo bylo touto krizí postiženo téměř nejvíce. Upevňování pozic a cesty k totalitě jsou samozřejmě různé a záleží na mnoha aspektech. Například v již zmiňovaném Řecku dnes boduje strana Zlatý úsvit, což je programem i myšlením klasická neonacistická strana. A těchto příkladů bychom pochopitelně našli mnoho po celé Evropě.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Metodika práce

V teoretické části práce jsou rozebrány jednotlivé ideologie a pojmy, kterými se extremisté zaštitují a to ať z levého, či pravého politického spektra. Hlavně se jedná o charakteristiku pravicového a levicového extremismus. Dále je zde zmíněna historie levicového a pravicového extremismu od vzniku samostatné Československé republiky, přes protektorát Čechy a Morava, komunistický diktát až po události po listopadu roku 1989. Autor se snažil rozebrat úspěchy či neúspěchy extremistických stran v jednotlivých dobách minulého století na území Československa. Dále se práce zabývá především rozborem dokumentů, materiálů a literatury, vztahující se k otázkám dané problematiky a pokusí se o základní vymezení pojmů, jako jsou například antisemitismus, šovinismus či xenofobie.

2.2 Cíl práce

Praktická část bakalářské práce se zabývá extremistickými stranami, symboly, hnutími, myšlenkami a skupinami v České republice. Hlavním bodem této části práce bylo vytvořit dotazník, a pomocí něho zjistit, názory lidí na politický extremismus v České republice. Více jak 100 respondentů odpovědělo na následující otázky:

- Kolik je vám let?
- Jaké je vaše pohlaví?
- Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
- Jaké je vaše povolání?
- Uvažovali jste někdy o tom, že byste volili nějaké extremistické strany?
- Jak se díváte na pochody pravicových extremistů v sociálně vyloučených lokalitách, kde vystupují převážně proti Romům?
- Podepsal/a byste petice za zrušení KSČM?
- Trestali byste lidi za jejich extremistické proslovy (např. výkřiky jako cikáni do plynu či popírání plynových komor)?
- Pobouřil by vás člověk, který by nosil tričko s hákovým křížem či portrétem Adolfa Hitlera?
- Pobouřil by vás člověk, který by nosil tričko se srpem a kladivem či s portrétem Stalina nebo Lenina?

- Myslíte si, že je v dohledné době 10 let možné, že se k moci dostane strana, která by z ČR udělala totalitní stát?
- Bojíte se vítězství KSČM ve volbách?
- V roce 2010 byla Dělnická strana ústavním soudem rozpuštěna. Souhlasíte s tímto faktem?
- Kdo je podle vás zodpovědný za vzrůstající extremistické názory ve společnosti?
- Zásahy Policie ČR proti extremistickým skupinám jsou...?

Sesbíraná data autor rozebral a popřemýšlel nad odpověďmi dotazovaných a snažil se je porovnat i třeba s jinými výzkumy. Sběr odpovědí probíhal převážně u mladých lidí studujících na Univerzitě Palackého. Cílem bylo tedy zjistit, jak se (nejenom) studenti dívají na Dělnickou stranu, KSČM, zda vůbec mají nějaké informace o těchto, nebo i jiných stranách. Jaké mají názory na problémy v sociálně vyloučených lokalitách a zda jim vadí neonacisti či anarchisty apod. Autor také neopomenul rozebrat zprávy o extremismu, kterými se poměrně hodně zabývá Bezpečnostní informační služba – vnitřní zpravodajská služba České republiky (BIS) a zanalyzovat, jak silné a aktivní byli extremistické strany v uplynulém roce 2013. Jaké mají finanční možnosti, kolik jich vůbec je, zda jsou reálnou hrozbou pro demokracii či jde o marginální sdružení. Kolik organizovali veřejných shromáždění či demonstrací a za jaké účasti. Jaké měli volební úspěchy/neúspěchy. Jak intenzivní kontakty (pokud vůbec nějaké) mají s extremisty v zahraničí. Jednoduše analyzovat aktivitu extremistů a také jí porovnat s uplynulými roky a zjistit, zda posílila, stagnuje nebo oslabila.

3 Teoretická východiska práce

3.1 Charakteristika extremismu

Pod pojmem extremismus si lidé většinou vybaví cokoliv. Extrémní hrubost, násilí, věci, myšlenky, názory, a tak bych mohl pokračovat. My se ale budeme zabývat především politickým extremismem, který ve své podstatě může ohrožovat, a také ohrožuje, demokracii. Podle Chmelíka (2001) *„je extremismus chápán jako jakýkoliv výstřední nebo krajně radikální postoj a s tím i související činnost. Z bezpečnostního hlediska zahrnuje část aktivit, které cíleně nebo ve svých následcích útočí na politický systém a společenské uspořádání nebo jejímž důsledkem je závažná trestá činnost“*. [4]

Pravdou ale je, že pokud chceme mluvit o moderním extremismu, nevystačíme si s jednou definicí a musíme se pokusit najít jeho historické kořeny. Doba se samozřejmě mění a myšlenky, které dnes společnost odsuzuje a označuje je slovy extremistické, byly v průběhu dějin běžnou součástí ve většině společností nejen v Evropě, ale také ve světě. *„Ať již jmenujme Platóna s jeho představou dokonalé obce, nebo představy utopistů (Thomas More, Tommaso Campanella), jedná se vždy o modely společnosti, která má velmi pevný řád a není v ní de facto místo pro diverzifikaci. Tyto politické představy odpovídají typu racionalistického či utilitaristického myšlení, které předpokládá, že je možné poznat všechny – a zejména ty „správné“ – potřeby lidí a pak je pomocí zákonů vynucovat“*. [3]

V dnešní době je extremismus pojem, který není snadné definovat. A to především proto, že extremistické postoje a akce se v různých obdobích (jak jsem naznačil výše) a v různých společnostech velmi liší. Například v Saúdské Arábii, Súdánu či v Somálsku se dodnes používá trest smrti ukamenováním. Běžně se vykonává a je platným. Pro drtivou většinu západních zemí je samotný trest smrti jakýmkoli způsobem extrémním řešením. Mohl bych pokračovat snahou židů, kteří bojovali za ustavení svého vlastního státu v Palestině a Velká Británie, která Palestinu spravovala, to považovala za terorismus a extremismus. Mnoho významných státníků dnes Izrael samozřejmě uznává. Takovýchto příkladů je celá dlouhá řada, ale přesto si ještě jeden neodpustím zmínit. Považovala Velká Británie a Francie za extremismus, když Hitler připojil Sudety k Třetí říši? Nejenom, že představitelé těchto zemí to za extremismus nepovažovali, ale dokonce to v Mnichově odsouhlasili. Z těchto historických událostí vyplývá poněkud nepříjemný, ale podle mne pravdivý závěr – extremismus je pojem, který je téměř vždy do jisté míry definován vítězi či většinou. Zkrátka ten, kdo má větší moc a vliv určuje „pravidla hry“.

Zda se jedná nebo nejedná o projevy, které potlačují lidská práva apod., rozsoudí většinou až historici o pár desetiletí později. „V posledním půlstoletí došlo ve světovém společenství k vývoji, který přece jenom umožňuje různým společnostem se postupně sjednocovat na tom, co za extremismus považovat a co nikoliv. Organizace spojených národů, mezinárodní soudy, a další mezinárodní organizace za posledních 60 let vytvořily poměrně ucelenou soustavu norem, kterými se mají řídit vztahy mezi státy, národy a etnickými skupinami, stejně jako chování vlád vůči jejich občanům, občanů vůči občanům, a politických uskupení na politické scéně. Zásadní porušování těchto norem je možné identifikovat a tak se alespoň obecně sjednotit na tom, co jsou různé typy extremismu. Mezi ty patří především ultranacionalismus, politický a náboženský extremismus. Všechny tyto formy extremismu, jsou ve svých nejzazších důsledcích obvykle doprovázeny násilím.“ [8]

Jak jsem již uvedl na začátku práce, existují různé ideologie a různé druhy extremismu. V západní Evropě jsou nacionalistické vášně od dob druhé světové války uhašeny. Zejména Německo (v důsledku 7 milionové ztráty na lidských životech během války hledalo levnou pracovní sílu především v Turecku), ale také Francie či Nizozemsko otevřelo brány lidem z celého světa. Dnes žije třeba v Londýně už jen 45% „bílých Britů“. U těchto zemí je jasné, že nacionalistické či fašistické strany, které hlásají něco ve smyslu „jeden národ, jeden jazyk, jedna kultura“, nemají asi moc šancí. V této části Evropy ovšem dnes, více než kdy jindy, hrozí jiná forma extremismu, a sice terorismus, se kterým se potýká v podstatě celý svět. Ale nejenom terorismus. Zatím jsem zmiňoval spíše pravicové ideologie, ale nesmíme zapomenout na levicový extremismus, který je dnes v celé Evropě na vzestupu, a to z důvodů finanční krize, velké nezaměstnanosti a velkých dluhových problémů jednotlivých států. Kromě politického extremismu ovšem existuje také náboženský extremismus, který trochu souvisí s již zmíněným terorismem. „*Extremismus náboženský, s výjimkou Severního Irsku, je dnes do západní Evropy importován především z muslimských zemí a v dlouhodobé perspektivě představuje pravděpodobně nejtvrďší oříšek. Pokud totiž západní demokracie nechtějí úplně zastavit přistěhovalectví a tím se do jisté míry zpronevěřit idejím, na nichž jsou vystavěny, budou se některé z nich-zejména bývalé koloniální mocnosti, jako jsou Francie a Velká Británie muset ještě léta potýkat s projevy islámského fundamentalismu. Ten je sám o sobě do jisté míry výsledkem střetu právě západních liberálních hodnot s kulturami a náboženstvími, které jsou protikladem Západu. Trochu odlišná je situace ve Spojených státech, kde je náboženský extremismus nejrůznějších sekt, které jsou vlastním produktem americké kultury, častým zdrojem napětí.*“ [8]

Jak jsem se již snažil vysvětlit, není úplně snadné nějakou definicí pojmenovat extremismus. I když v dnešní době asi všichni víme, co alespoň přibližně znamená.

3.2 Základní pojmy

V následující části jsou vysvětleny základní pojmy týkající se politického extremismu jako například: anarchismus, anarchisté, antisemitismus, politický extremismus, náboženský extremismus, fašismus, nacionalismus, politické hnutí, rasa, rasismus, rasově motivovaná trestná činnost, tzv. rasismus naruby, terorismus, xenofobie.

3.2.1 Anarchismus

Anarchismus je politické hnutí, které zdůrazňuje naprostou svobodu a volnost jednotlivce a naprosté uplatňování svobody vůle. Pro tento cíl je odmítáno vše, co těmto ideálům brání (stát, autorita, disciplína, pořádek, povinnosti apod.) Anarchismus byl ovlivněn ve 40. letech 19. století W. GOODWINEM ve Velké Británii, potom zejména ve Francii, Španělsku, Itálii a Rusku. [4]

Anarchisté – samozřejmě se řadí k myšlenkám anarchismu, což znamená, že odmítají funkce státu, případně i samotnou existenci státu. Jejich ideálem je naprosto svobodné žití bez jakýchkoliv autorit. Současní anarchisté spatřují fungující společenství v odmítání konformity společnosti a v alternativním způsobu života, který je však pro ostatní obyvatele nepřijatelný. [4]

3.2.2 Antisemitismus

Jde o specifický projev nesnášenlivosti k židům, k sionismu, k tzv. „židovství“ – judaismu. Největší odpor k židům byl samozřejmě především v první polovině 20. století. Adolf Hitler a jeho strana osočovala židy téměř ze všeho. Nacisté tvrdili, že jim židé prohráli první světovou válku a právě oni jsou zodpovědní za krizi, kterou tenkrát Německo zažívalo. Tento silný antisemitismus pochopitelně vygradoval, když se Nacionálně socialistická dělnická strana Německa (NSDAP) dostala k moci. V roce 1935 byly přijaty tzv. Norimberské zákony, čímž se židé stali občany druhé kategorie, a ztratili v podstatě všechna práva. Úplný zlom přišel v roce 1942 na konferenci ve Wansse, kdy nacisté řešili, co s židy na území obsazených nacistickým Německem. Přijali řešení plynových komor. Za své éry vyvraždili především v koncentračních táborech po celé Evropě asi 6 milionu židů. [4]

3.2.3 Politický a náboženský extremismus

V politickém extremismu jde o extremismus, jehož odchýlení od obecně zavedených a v aktuální době přijímaných norem má podobu politického programu s výraznými prvky názorové nesnášenlivosti a odmítání kompromisních řešení. [4]

Náboženský extremismus je typický extremistickým jednáním členů nebo příznivců skupin (zejména sekt), případně náboženských hnutí, ovlivněné náboženským zaměřením, které se projevuje zejména v psychické manipulaci s lidmi, psychickým násilím nebo jinou formou násilí či jiným závažnějším porušováním právního řádu. [4]

3.2.4 Fašismus

Fašismus je zřejmě tou nejdokonalejší formou extremismu. Pokud je skutečně důsledný, jsou podoby jeho extremistických konstitutivních znaků jedinečnou a lákavou alternativou demokratického systému. Pro fašismus je typický hluboce propracovaný vůdcovský princip a poměrně konzistentní podoba kategorií Přítel a Nepřítel (dle rasového kritéria) Má mnoho odrůd, z nichž nejznámější je nacismus jako německá varianta (1919-1945). Jiná definice jej charakterizuje jako nacionálně šovinistické a rasistické hnutí spojené s totalitní formou vlády. [6]

3.2.5 Nacionalismus

Nacionalismus je politický směr, podle kterého vlastní „národ“ je základní společenskou jednotkou nadřazenou nad ostatní. Částečně navazuje na vlastenectví, patriotismus. Někdy jsou nacionalisté mylně zaměňováni s neonacisty či fašisty. Podle Charváta (2007) *„moderní nacionalismus vychází z představy, že lidstvo je přirozeně rozděleno do jednotlivých národů, které mají svou vlastní specifickou povahu, a že přirozené uspořádání společnosti proto vychází z jednotlivých národů, jež jsou definovány na základě národních jazyků, národní kultury a národního území“*. [3]

3.2.6 Rasismus

Rasismus je nevědecká teorie předpokládající, že biologický a etnický původ určuje kulturní, psychickou (mentální) povahu populací, které se vzájemně dělí na „vyšší“ a „nižší“. Převzato ideologiemi, které zdůrazňují nadřazenost bílé rasy nad ostatními „méněcennými rasami“. [4]

Rasa – velká skupina lidí lišící se od jiné různými typickými znaky, které se týkají vzhledu, tvaru nosu, rtů, temperamentu, kultury apod. [4]

Rasově motivovaná trestná činnost – může být charakterizována jako společensky nebezpečné trestní jednání, kterým pachatel verbálně, graficky nebo fyzickým násilím útočí na rasu, národností vyznání nebo politické přesvědčení, odlišné občany, potlačuje jejich zaručená práva a svobody pro jejich rasovou, etnickou, národností nebo náboženskou odlišnost nebo je jinak zastrašuje, terorizuje. [4]

Tzv. rasismus naruby – jde o termín uplatňovaný v souvislosti s násilím menšin vůči majoritní skupině obyvatelstva, nebo také s násilím minorit vůči majoritám, které je také vykládáno ve společnosti jako projev rasové nesnášenlivosti. [4]

3.2.7 Terorismus

Terorismus je extremistický směr, jehož prostředkem je teror, využívající jako prostředek nátlaku psychické nebo fyzické násilí, výhrůžky, vydírání, vytváření strachu a dalších forem násilí. Metodami terorismu jsou únosy, vydírání, zadržování rukojmích, pirátství, sabotáže, atentáty, pumové útoky, požáry, politické vraždy, únosy dopravních prostředků apod. Ovšem definovat terorismus není vždy tak úplně snadné. Tak například zástupci muslimských zemí patřících do Organizace islámské konference vytrvale odmítají všeobecnou definici terorismu, protože podle nich nelze nazývat teroristy ty, kdo v jejich zemích používají násilí ve jménu práva na svobodné sebeurčení národů nebo odporu proti zahraniční okupační síle. [5]

3.2.8 Xenofobie

Xenofobie je nedůvěra ke všemu cizímu, novému, charakteristické projevy odporu, nepřátelství. Nejčastějším projevem je odpor vůči občanům jiné barvy pleti, jiné národnosti, jazyka, náboženství, kultury, projevující se nepřátelstvím proti cizincům, imigrantům, uprchlíkům apod. Jde o obecný termín užívaný pro charakterizování různých projevů extremismu. [4]

3.3 Vymezení pravicového a levicového extremismu

3.3.1 Pravicový extremismus

Na začátku můžeme obecně konstatovat, že ve skrze všechny ultrapravicové ideologie a lidé, kteří myšlením stojí extrémně vpravo na pomyslné čáře politického spektra, mají stejný cíl, a to: „pevný řád a vládu tvrdé ruky“. Volají raději po autoritě než po demokracii, prosazují sílu než diskuzi, výlučnost než univerzalizmus a hlavně všechno „levicové“ považují za škodlivé a nebezpečné. Pravicoví extremisté odmítají rovnost všech lidí a pohrdají principem

lidských práv a dokonce neuznávají ani ústavu, zpochybňují soudy, státní zastupitelství apod. Alfou a omegou jejich myšlení je získat moc a potom ji pevně držet. Neustále volají po trestu smrti, což je typický příklad silového a navíc populistického řešení. Podle Charváta, 2007 „*Ultrapracicové skupiny jsou výrazným způsobem orientovány na moc. Moc pro ně představuje záruku autority, která implikuje nadřazenost některých skupin či jednotlivců nad ostatními, což je opětovně vede k přednostňování autoritativních nebo vysloveně diktátorských režimů.*“ [3]

Pravicový extremismus je typický zejména nenávisť a odporem vůči lidem jiné barvy pleti, je zaměřen především proti přistěhovalcům, Romům, Židům, nebo lidem, kteří se nějakým způsobem odlišují od majoritní společnosti (např. homosexuálové, muslimové). A naopak lidé, kteří zastávají pravicový extremismus, jsou přesvědčeni o vlastní nadřazenosti a vyšším hodnocením vlastní „osoby“, „etnika“, „rasy“ či zejména „národa“. Téměř na všech akcích pravicových extremistů můžeme vidět násilí a slyšet pokřiky, které svým obsahem mnoho naznačí:

- „nic než národ“
- „stop černému rasismu“
- „nulová tolerance“
- „cikáni do plynu“
- „radikálně, sociálně, nacionálně“

3.3.2 Levicový extremismus

Hlavní idejí levicových extremistů je princip rovnosti života. Cílem ultralevice je totální osvobození člověka od všech politických, ekonomických a kulturních vlivů a hlavně dosažení úplné spokojenosti, sociální rovnosti a harmonie v zemi. Levicoví extremisté jsou osloveni ideologiemi anarchismu a komunismu. [3]

Vymezit levicový extremismus není zase tak snadné jako ten pravicový. Spousta lidí se ptá, je komunismus extrémně levicový směr? To je složitá otázka, jelikož ještě v listopadu 1989 bylo v Komunistické straně Československa (KSČ) více jak jeden a půl milionu lidí. Rozhodně nebyli všichni extremisté, ale přesto je komunismus i v dnešní době stále dominantní součástí krajní levice a jeho ideje oslovují miliony lidí po celém světě. Samozřejmě se projevuje v různých ideových formách. V užším slova smyslu se jedná o ideje a aktivity, které navazují na učení Karla Marxe a Bedřicha Engelse, které bylo rozvíjeno V. I. Leninem. Obecně lze říci, že „*komunismus v jeho rámci vychází z dialektického materialismu, pracuje s koncepcí třídního boje a usiluje o nastolení beztřídní společnosti, v jejímž rámci by*

byly zespolečenštěny výrobní prostředky a postupně by byl odstraněn i stát. Socialismus je předstupněm komunismu a k přechodu od kapitalistické společnosti k socialistické je třeba uskutečnění revoluce“. [3]

Komunismus ve v průběhu 20. století vyvíjel a existuje celá řada ideologií, směrů, typů komunismů, které jsou určeny jednak historickými procesy a událostmi a jednak precizací ideových východisek. Mezi nejznámější směry patří marxismus-leninismus (důraz na roli centralizované strany a násilnou revoluci vedenou proletariátem), trockismus (důraz na odmítnutí byrokratizace komunistického státu a na permanentní revoluci), či stalinismus (důraz na centralizovaný komunistický stát a udržování poslušnosti prostřednictvím teroru). Současná KSČM není považována za nedemokratickou stranu, byť část jejího křídla uznává Klementa Gottwalda, Lenina apod.

3.4 Historie extremismu

3.4.1 Extremismus do roku 1918

Ze začátku je určité vhodné obecné vymezení pro politický extremismus. Podle Danicsa (2003) *„politický extremismus ohrožuje základní principy demokratického řádu, v podstatě jde o domácí opozici hodlající uchopit moc a změnit formu vlády i celý politický systém“*. Za předchůdce ultrapravice v Evropě i u nás jsou považovány především antisemitské a autoritářské skupiny z konce devatenáctého století a počátku dvacátého století. Není tajemstvím, že nenávisť vůči židům – tedy antisemitismus, provázel nejen Evropu dlouhá staletí. Například koncem 19. století byla příčina vzrůstajícího antisemitismu v tom, že se na Židy pohlíželo jako na spojence německého živlu, kteří jsou nepřitelem českého nacionalismu. V roce 1899 přispěla k posílení antisemitských trendů tzv. „hilsneriáda“, kdy byl žid Leopold Hilsner obviněn z rituální vraždy křesťanské dívky Anežky Hružové. Hilsner byl nakonec díky T. G. Masarykovi osvobozen, ale předkládání „důkazů“ o Hilsnerově vině zůstává až do současnosti důležitou součástí činnosti český antisemitů. Protižidovské postoje se promítaly také do literárních děl a kultury obecně. V tomto případě je potřeba zmínit práci Jana Nerudy *„Pro strach židovský“*. Zrovna na toto dílo často „hrdě“ poukazovali lidé z řad „národoveckých“ antisemitů. Dále se objevily se i „specializované“ antisemitské publikace jako *„Ve spárech židovstva“* od V. Březinovského z roku 1901 nebo překlad knihy K. Esera *„Židovské zrcadlo ve světě pravdy“* z roku 1907. Pravicově extremistické proudy první republiky však z rakousko-uherského období spíše ideově navazovaly na radikální český

nacionalismus, který hrál hlavní roli v již zmiňované „hilsneriádě“ nebo ve sporu o rukopisy. Tyto rukopisy byly objeveny v době, kdy jazykovědci potřebovali dokázat, že čeština je rovnoprávný jazyk s rovnoprávnou historií. Tuto snahu chápali jako snahu dokázat nezávislost češtiny na němčině, a to nejen v oblasti lingvistické, ale i v oblasti literární či kulturní. Tohle samozřejmě byla voda na mlýn českých nacionalistů, kteří se snažili na tomto problému získávat svojí výstředností politické body. [7]

3.4.2 Extremismus mezi lety 1918-1938

Československá republika vznikla 28. října 1918 jako demokratický a suverénní stát. I přes hospodářskou, ekonomickou vyspělost a respekt, který tzv. První republika měla, neznamenal, že náš stát neměl vnitropolitické problémy. Asi jeden z největších byl v národnostním složení. Kromě Čechů a Slováků žili na našem území také Maďaři, Poláci a především Němci, kteří tvořili druhou nejpočetnější skupinu, která obsahovala téměř tři miliony lidí. Nový stát se netěšil z příliš velké loajality mezi Němci, Maďary, Poláky i samotnými Slováky, kteří požadovali autonomii. Všechny jejich snahy vedení Československé republiky nakonec odmítlo s tím, že pokud by se ustoupilo Slovákům, začali by dělat problémy Němci, kteří tvořili po Čechích druhou nejpočetnější skupinu. Je jasné, že tento problém zesílil po roce 1933, kdy se ujal moci v Německu Adolf Hitler a jeho strana NSDAP. Od té doby velmi sílila Sudetoněmecká strana tzv. henleinovci a extrémní nacistické myšlenky a názory začaly ve společnosti zesilovat. Ve volbách v roce 1938 získala tato strana dokonce téměř 16% hlasů, což v přepočtu na hlasy znamená, že strana Konráda Henleina (proto henleinovci) získala 1 249 530 hlasů a vyhrála celé volby. Ovšem hrozba extremismu nebyla pouze ze strany nacistů po roce 1933. *„Přes relativní hospodářskou vyspělost v zemi existovaly i sociální problémy, kterých intenzivně zneužívala ultralevice – především Komunistická strana Československa, která vznikla v roce 1921 odštěpením extrémně levicového křídla ČSSD. V roce 1929 KSČ pod vedením Klementa Gottwalda získala „stalinistickou“ orientaci a v rámci destruktivního činnosti Komunistické internacionály zintenzivnila výpady proti demokratické republice, k čemuž napomohla i hospodářská krize. Sociálnímu smíru uškodila i série prvorepublikových „korupčních afér“* [7]

Mimochodem dneska je takový trend, že většina lidí vzpomíná a dává za příklad první republiku. Ano, byli jsme hospodářská velmoc, ale co se týče korupčních afér, skandálů, politické nestability je to dnes hodně podobné jako v letech 1918-1938. Jako důkaz mohu uvést, že ani jedny jediné volby se nekonaly v řádném termínu. Všechny byly předčasné právě z důvodu afér, skandálů a politické netransparentnosti. I tato nestabilita nahrávala různým

extremistickým hnutím. Když se podíváme například na Komunistickou stranu Československa, tak pravidelně oslovovala 10% voličů. To je třeba méně než dnes, jenže tehdejší komunisty můžeme označit za ultralevicovou, stalinistickou stranu, což se o dnešní KSČM samozřejmě říci nedá, byť i v této straně ještě dnes jsou lidé, kteří oslavují Vítězný únor a Klementa Gottwalda. [7]

Nyní se podíváme na výrazné pravicové subjekty, které sehrály svou roli během první republiky. Nejsilnější a nejvýznamnější pravicovou stranou byla jistě Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu (strana a její členové byli zkráceně označovány rovněž jako *Agrárníci*). Ovšem tuto stranu určitě nelze řadit po boku s evropskými autoritativními (pravicově extremistickými) hnutími dvacátých a třicátých let. *„Hranice prvorepublikového pravicového extremismu jsou však ne zcela jasně určitelné především díky problematickému hodnocení Československé národní demokracie (což má dopady i na současnost, kdy se k řadě atributů národní demokracie přímo i nepřímo hlásí několik ultrapravicových subjektů)“*. [7]

Objektivně ale musíme konstatovat, že dát rovnítka mezi národní demokraty a pravicové extremisty z mnoha důvodů prostě není možné. Československá národní demokracie byla především konzervativní stranou s důrazem na zdravý patriotismus a vlastenectví, což nemá s nacionalismem mnoho společného. Označovat představitele této strany jako byli Karel Kramář nebo Alois Rašín jako pravicové extremisty by bylo velmi troufalé a hlavně nesprávné tvrzení. I přes vnitrostátní a vnitropolitické problémy bezpečnost Československé republiky byla dlouho zajištěna. S nástupem Adolfa Hitlera ovšem byla naše republika čím dál více ohrožována jak zevnitř (síla sudetoněmecké strany), tak pochopitelně zvenčí, kdy nacisté v roce 1938 zveřejnili svoje plány a bohužel Velká Británie společně s Francií odsouhlasily odevzdání Sudet do spáru nacistického Německa. V této souvislosti je ještě důležité konstatovat, že v době největšího ohrožení republiky v roce 1938 se většina krajní pravice, ale i komunistů spojila s demokratickými silami a podporovala boj proti Hitlerovi, který byl ale po Mnichovu logicky (alespoň oficiálně) utlumen.

3.4.3 Extremismus v období protektorátu Čechy a Morava (1939-1945)

Nacistické Německo nehodlalo akceptovat samostatnou existenci Česko-Slovenska. V noci ze 14. na 15. března 1939 byl prezident Hácha při jednání v Berlíně v důsledku nacistického nátlaku donucen souhlasit s okupací českých zemí Velkoněmeckou říší a 16. března 1939 byl zřízen Protektorát Čechy a Morava. Je jasné, že jakékoli politické strany či hnutí tímto okamžitě skončily svou činnost. Někteří vedoucí představitelé byli dokonce zavíráni a popravováni, a to především z řad komunistů či jiných levicových spolků. V čele

výkonné moci byla formálně protektorátní vláda, po Hendrichově reformě v lednu 1942 byli na všechna ministerstva vysláni němečtí generální zástupci ministrů s takřka neomezenými právy. [7]

Jako podstatnější se z hlediska vývoje českého pravicového extremismu jeví fenomén kolaborace. I když v mnoha případech nebylo její příčinnou politické přesvědčení, ale soukromé důvody, snaha o osobní prospěch či nátlak a vyhrožování ze strany nacistů. To ale samozřejmě kolaboraci neomlouvá. Symbolem české kolaborace je jednoznačně Emanuel Moravec. Český politik, voják z povolání a legionář, který svým způsobem také přispěl ke vzniku Československa. Celý život byl velkým zastáncem T. G. Masaryka, kterého uznával jako velkou autoritu. V roce 1938 patřil k nejhlasitějším odpůrcům československé kapitulace a za každou cenu chtěl, aby se Československo bránilo nacistickému agresorovi. Po zřízení Protektorátu zcela otočil a stal se nadšeným hlasatelem nacistické ideologie a pro český národ zrádcem. [7]

Kolaborace v Protektorátu Čechy a Morava a její „ideový přínos“ pro český pravicový extremismus je v podstatě velmi malý. Spočívá v oddanosti myšlenkám nacismu, v prosazování fanatického antisemitismu, v odporu vůči demokracii a v antikomunismu. Zpočátku část ultrapravicových aktivistů usilovala o vybudování vlastního českého totalitního státu, který bude samozřejmě spolupracovat s nacistickým Německem. Téměř by to mohla být obdoba klerofašistického Slovenského státu, který vedl Jozef Tiso. Postupně však převážilo, respektive Němci bylo požadováno, takové programové směřování, které spočívalo v podstatě na bezvýjimečném a bezpodmínečném uznávání a odůvodňování veškerého konání nacistů, i když paradoxně směřovalo proti zájmům samotné existence českého národa. [7]

3.4.4 Extremismus v období třetí republiky a komunistického režimu (1945-1989)

Po osvobození Československa v květnu roku 1945 byly aktivity pravicových extremistů na dlouhá léta, přesněji řečeno až do začátku devadesátých let, zastaveny. Tragická zkušenost s okupací a kolaborací vedla bezprostředně po válce k procesu národní očisty, v jehož rámci byli zrádci a kolaboranti individuálně trestáni. Trestné již bylo samotné členství ve fašistických organizacích i propagace fašistického nebo nacistického hnutí. Nad řadou exponentů kolaborantských organizací byly vyneseny přísné tresty, včetně mnoha trestů smrti. *„Po únoru 1948 byla dočasně obnovena platnost retribučního dekretu zákonem č. 33/1948 Sb. Došlo k odsouzení předtím osvobozených osob. Nepodařilo se však dopadnout všechny kolaboranty. Někteří zakryli stopy své činnosti, jiní emigrovali, další se „vykoupili“*

spoluprací s novými bezpečnostními orgány (po nástupu komunismu přešli někteří konfidenti gestapa či SD ke Státní bezpečnosti).“ [7]

Oficiálně jsme byli totalitní po onom únoru roku 1948, ovšem pod sovětským vlivem jsme byli hned od roku 1945. Také proto byly po válce zrušeny všechny pravicové strany, jako například jedna z nejvýznamnějších stran během první republiky – Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu či Československá národní demokracie. Na českém území byly povoleny pouze čtyři politické strany, a to Komunistická strana Československa, Československá sociální demokracie, Československá strana národně socialistická a Československá strana lidová. Člověk nemusí být politolog, aby poznal, že byly povoleny pouze socialistické strany s jasným levicovým zaměřením, možná s výjimkou lidovců, kteří se nacházejí v levém středu politického spektra. Úplně vše samozřejmě změnil komunistický převrat 25. února 1948. Od této doby se propagování a podpora fašistických, pravicových ale i obecně demokratických myšlenek tvrdě trestalo. KSČ získala neomezenou moc. Tak jako každá totalita, i komunisté měli svou propagandu, ve které líčili existence pravicově extremistických a radikálních organizací v západní Evropě a USA s cílem samozřejmě poškodit západní demokracie a poukázat na jejich toleranci a podporu fašismu a pravicovému extremismu. Přes zmíněné společensko-politické prostředí však ani v poválečném ani komunistickém období nedošlo k úplnému zániku pravicového extremismu. Je ale také pravda, že v kontextu konce 19. století a v průběhu celého 20. století byl v této době vliv ultrapravice umírněn nejvíce. [7]

Druhá věc je, že chybí v politologii důsledný rozbor tohoto tématu v letech 1948 až 1989 v Československu. Pokud bychom se vrátili k činnosti extremistů v komunistických letech, tak jsou spojeny v podstatě pouze již nepříliš aktivními skupinami členů předválečných a válečných ultrapravicových organizací (z nichž někteří byli postupně propouštěni z vězení), popř. s jednotlivci, kteří se hlásili ke své pravicově extremistické anebo kolaborantské minulosti. Jednalo se však spíše o „staré přátelé“, kteří se pravidelně setkávali v kavárnách či restauračních zařízeních. Vzpomínali na „fašistické mládí“ a kritizovali soudobé poměry a však co je důležité, nevyvíjeli žádnou vnější politickou činnost. Ale i přesto STB koncem padesátých let nasadila do kavárny Slávia svého agenta. Ovšem ne vždy zůstalo jenom u povídání. Existovaly také snahy o vybudování organizovanějších forem neonacismu. Jeden ze známých závažnějších pokusů o založení neonacistické organizace podnikl v roce 1960 Pavel Víteček. Člověk, který už jako malý kluk obdivoval nacistické vojáky a pochody Hitlerjugend pojmenoval svoji organizaci analogicky Czechoslovak nazi party, někdy se také užíval překlad Československá nacistická strana. Podle některých

informací bylo plánováno i uloupení dynamitu pro stranu, ale toto tvrzení není doložené a sám Víteček označil obvinění za vykonstruované. Za své aktivity byl nejdříve odsouzen na dva a půl roku, po odvolání a projevení lítosti mu okresní soud v Karviné snížil trest na osmáct měsíců. I když se po propuštění svého přesvědčení nevzdal, do pádu komunismu svoje aktivity dál nerozvíjel. [7]

Jak můžeme pozorovat, i v komunistickém období se vytvořily určité předpoklady pro působení polistopadového pravicového extremismu a radikalismu, a to nejenom nevýrazných organizovaných skupin, nýbrž spíše vytvořením určitých postojů u části populace, která mohla být potencionálně náchylná vlastně nejenom k ultrapravicové, ale také k ultralevicové propagandě.

3.4.5 Extremismus po roce 1989

Jak jsme si již vysvětlili, od února roku 1948 až do konce roku 1989 vládla v České republice pouze jedna jediná strana, a to KSČ – Komunistická strana Československa. V tomto období nebyly tolerovány žádné jiné myšlenky či názory než ty oficiální – komunistické. Lidé, kteří se nějak ideologicky vymezili, byli v lepším případě vyhozeni ze školy či z práce, v tom horším případě byli pronásledováni a odsouzeni tehdejším režimem. Můžeme říci, že pro spoustu mladých lidí, kteří svou výstředností dávali najevo politické aktivity, byl jeden společný nepřítel – komunisté. To se ovšem změnilo po listopadu 1989, kdy vedoucí úloha KSČ byla zrušena a pozvolna začala platit svoboda slova a demokracie, kterou si mnozí lidé vykládali po svém. A to nejenom z politického hlediska. V té době se pomalu začaly vytvářet spolky levicových extremistů (anarchistů) a pravicových extremistů (neonacistů, nacionalistů). [1]

Po revoluci vzniklo spousta uskupení a stran, směřující k pravicovým extremistickým hodnotám, o který ještě budeme mluvit. Devadesátá léta ale byla relativně úspěšná pro trockistické organizace, včetně stranickopolitických. Na konci devadesátých let však byly tyto organizace v defenzivě ve vztahu k anarchistickému hnutí, které dokázalo efektivněji oslovovat mládež. Na začátku 21. století existovaly v České republice tři nejvýraznější trockistické organizace, které ale čítaly pouhých dvě stě lidí. Organizace Budoucnost, Socialistická solidarita a socialistická organizace pracujících. I přes názorové rozdíly dokázaly trockistické organizace v některých tématech spolupracovat a komunikovat. Například v roce 2007 vznikla iniciativa proti rasismu. Nejvýraznější téma ovšem měly všechny tři organizace společné a sice se snažily infiltrovat antiglobalizační hnutí. Nejvíce se Trockisté zviditelnili v roce 2005 svojí aktivitou na demonstracích a v kampani proti zásahu

Policie proti akce Czechtek 2005. Od dubna 2010 se snaží Nová antikapitalistická levice (NAL) snažit sehnat podpisy k registraci politické strany a tím i sjednotit celé trockistické spektrum. Svůj vzor vidí ve Francii, kde působí NPA (Nouveau Parti anticapitalist), od níž okopírovala i symboliku. NAL se ve spolupráci s dalšími subjekty včetně prost či ČMKOS zapojila do akcí proti reformám Nečasovy vlády a obecně proti kapitalismu. [1]

Zpátky do devadesátých let. Spouště lidem se otevřely možnosti, o kterých se jim před sametovou revolucí ani nesnilo. Mohli se organizovat, mohli veřejně projevovat svoje názory, mohli ve společnosti propagovat svoje myšlenky a nebyli za to, až na výjimky, trestáni. Toho využili i ti, kteří zabalili obsah svých myšlenek do písniček a zhudebnili je.

3.4.5.1 Nacionalistické hudební skupiny

Mezi nejznámější kapely na začátku devadesátých let bezesporu patřila především skupina Orlík. Hudební skupina kolem zpěváka Daniela Landy a herce Jiřího Matáska dokázala oslovit nejenom posluchače z hnutí skinhead. Ve svých textech vybízeli k antikomunismu a k českému šovinismu a nacionalismu. Objektivně ale musíme konstatovat, že jejich texty nebyly neonacistické a až na výjimku písničky BÍLÁ LIGA ani rasistické. [7]

V některých textech zpívají například „fašisty tu nechceme“ apod. Ovšem tak si to nevyložili někteří jejich fanoušci, kteří během koncertů hajlovali a po skončení hudební akce šli napadat Romy či Vietnamce nebo prostě obyčejné lidi. Orlík vydal pouze dvě CD a sice: OI v roce 1990 a Demise v roce 1991. Potom skupina neustála tlak společnosti a osočování z neonacismu a definitivně zanikla. Ovšem některé „umírněné“ písničky zpívá velmi populární zpěvák Daniel Landa dodnes. Kromě Orlíku tu existovaly ještě kapely jako například Braník, Buldok či později Agress 95 či Conflikt 88. Tyto kapely ovšem na rozdíl od Orlíku vykazovaly ve svých textech jednoznačně rasistické a neonacistické prvky. V některých svých „dílech“ dokonce i hajlovaly. Dále vznikl Komunistický svaz mládeže, který se ve svých dokumentech hlásí ke Stalinovi či Gottwaldovi, potom Odpor, který sdružuje české neonacisty a také Antifa – anarchistické sdružení převážně mladých lidí. Zajisté bylo jenom otázkou času, kdy také vznikne nějaká strana, která bude mít politické a mocenské cíle. Doba to už umožňovala. [7]

3.4.5.2 SPR-RSČ

V podstatě hned po revoluci ještě v roce 1990 vznikla strana, která hrála až do roku 1998 poměrně důležitou roli na české politické scéně. Máme samozřejmě na mysli Sdružení pro Republiku – Republikánskou stranu Československa (SPR-RSČ) jejíž dominantní

osobností byl její předseda Miroslav Sládek. Hned po vzniku strany začali členové a příznivci kolem Miroslav Sládka přesvědčovat lidi, že oni jsou tím jediným „veřejně známým“ politickým reprezentantem „republikánství“. Výsledkem „hegemonního“ postavení na krajní pravici se stal volební úspěch v roce 1992, kdy strana získala zastoupení ve FS i v ČNR. Po tomto úspěchu byla v podstatě krajní pravice sjednocena pod hlavičku extrémně pravicové a populistické strany SPR-RSČ se silným a charismatickým předsedou. Dnes se tvrdí, že Miroslav Sládek je jakýmsi praotcem české extrémní pravice. Po vzniku České republiky se v PS PČR republikáni profilovali jako antisystémová a extremistická strana. I přes excesy a aféry republikánských poslanců dokázala strana překonat svůj volební výsledek z roku 1992 a v roce 1996 získala více jak 8% hlasů, což v té době dělalo téměř půl milionu voličů. V té době byla strana na vrcholu, ale potom už to s ní šlo pouze s „z kopce“. V předčasných volbách v roce 1998 nedosáhli na 5% kvorum a opustili poslanecké lavice. Volební neúspěch vyvolal doposud největší vnitrostranické napětí v SPR-RSČ. Odpor vůči vedení předsedy Sládka, který byl pochopitelně za volební neúspěch odpovědný, byl největší od založení strany. Lidé z tzv. reformátorského proudu chtěli vytvořit orgán pro komunikaci mezi nižšími složkami a vedením strany. Svolali sjezd a chtěli odvolat Miroslava Sládka z funkce předsedy. *„Tento požadavek formulovalo mj. čtyřicet zástupců republikánských organizací ze severních, západních a středních Čech 18. června 1998 v Tanvaldu. 1. srpna 1998 proběhl ostrý konflikt mezi „reformátory“ a Sládkovými příznivci v pražském hotelu Vienna, po kterém byla založena „názorová platforma“ odpůrců Sládka. Reformisté se sešli i 3. 10. 1998 v Plzni. Byli však ze strany postupně vyloučeni nebo sami odešli. SPR-RSČ nejenom řada jejich místních členů a funkcionářů, ale i část její někdejší poslanecké „elity“. Mj. bývalý šéfredaktor Republiky Josef Krejsa, Petr Vrzán či Pavel Maixner. Se Sládkem se rozešel i doposud blízký advokát Kolja Kubíček, někdejší člen německé CSU. Ti, kteří se pokoušeli o změnu zevnitř, definitivně skončili své snahy v dubnu 1999, kdy založili mimostranický Reformní klub.“ [7]*

Začalo období vnitrostátních a finančních problémů, lží a kdekomu bylo jasné, že největší sláva strany je minulostí. I přesto však strana šla do komunálních voleb, čímž byly započaty „debakly“ pro tuto stranu. Republikáni se snažili získávat politické body všude, kde to šlo. Na konci tisíciletí se například zaměřili na kritiku bombardování Jugoslávie, slibovali větší důchody, podporu rodin s dětmi, kvalitní zdravotnictví a školství a samozřejmě boj s nepřizpůsobivými – tedy hlavně s Romy. Výsledek ve volbách do PS v roce 2002 ovšem znamenal další těžkou porážku, když strana nezískala ani 1% hlasů. Potom se účastnila i dalších neúspěšných voleb, spadla do konkurzu, nejvyšší ústavní soud jí pozastavil činnost a v dnešní době strana prakticky neexistuje. [7]

3.4.5.3 Dělnická strana

Po zaniknutí republikánů se do popředí pomalu dostávala Dělnická strana, která dnes je vlastně už jakýmsi hegemonem krajně pravicové scény v České republice. Po problémech, které na přelomu tisíciletí „sládkovci“ měli, část členů vystoupila ze SPR-RSČ a založila, nebo později vstoupila do Dělnické strany. Dělnická strana byla Ministerstvem vnitra České republiky zaregistrována 20. prosince 2002 pod názvem Nová síla. Ovšem měsíc na to se přejmenovali na DS. Jedním ze zakládajících členů byl Tomáš Vandas, bývalý tajemník a aktivní člen Republikánů Miroslava Sládka, který vedl Dělnickou stranu až do jejího rozpuštění v roce 2010. I lidé z nejužšího vedení byli bývalými členy SPR-RSČ. Např. Jiří Štěpánek či Martin Zbela. [9]

Na počátku „dělníci“ spolupracovali z Národní stranou a předvolebním projektem Národní pětka. Toto období skončilo již v roce 2005. Ve druhé etapě vývoje po roce 2005 se Dělnická strana spojila se stranou Národní sjednocení. Toto trvalo do roku 2006. Třetí fází je rok 2007, kdy se strana otevírá neonacistické scéně a navazuje spolupráci s neregistrovanými organizacemi a hnutím jako jsou Autonomní nacionalisté či Národní odpor. Třetí etapa končí 17. února 2010, kdy Nejvyšší správní soud DS zrušil. [9]

Troufnu si říci, že období do roku 2007 nebylo příliš zajímavé. Do podvědomí veřejnosti se strana dostala až po onom roce 2007. V té době se DS kromě toho, že se spojila s národním odporem a autonomními nacionalisty, posunula i programově. Více se zaměřila na romskou problematiku, přistěhovalectví, xenofobii a odmítání homosexuality. Nejvýraznějším bodem byl jednoznačně boj s Romy, což mimo jiné pramení i z využití obecně negativního postoje k Romům v české společnosti. Například v květnu 2007 DS organizuje petici proti pozitivní diskriminaci a 1. února 2008 v této souvislosti založila tzv. Ochranné sbory DS, které měly oficiálně působit v problémových oblastech, tedy zejména Ústecký, Karlovarský Kraj a severní Čechy. Důležité je taky poukázat na fakt, že DS dlouhodobě (do dnešního dne) spolupracuje s Národnědemokratickou stranu Německa (NPD), která je jejím jakýmsi vzorem. NPD má své zastupitele třeba v Meklenbursku předním Pomořansku či v Sasku. [9]

Zlomovým bodem pro DS byl jednoznačně rok 2008. Kromě výrazného nárůstu veřejných aktivit se několikanásobně rozšířila členská základna, což byl důsledek toho, že veřejnoprávní média a média obecně dávala poměrně dost prostoru ve svých článcích a spotech nejružnějším akcím DS. Největším mezníkem pro stranu byl ale bezesporu 17. listopad roku 2008 a tzv. bitva o Janov. Výjimečná byla hlavně tím, že lidé z DS, Národního odporu a Autonomních nacionalistů podporovala drtivá většina českého etnického

obyvatelstva. Do novin se dostali také v dubnu roku 2009 v souvislosti s žhářským útokem ve Vítkově, kdy bylo popálené dvouleté dítě. V rodině útočníků se sice našla neonacistická symbolika (vlajky SS, Mein Kampf apod.) ale přímé spojení s DS se neprokázalo. Dalším významným datem je bezesporu 17. únor 2010, kdy Nejvyšší správní soud na návrh vlády tehdejšího premiéra Jana Fischera tuto stranu rozpustil. Jako důvod uvedl její protiústavní činnost. Označil DS za stranu ovládanou militantními rasisty. Ovšem toto rozhodnutí neznamenalo její konec, protože členská základna a vedení strany přešly pod hlavičku DSSS – Dělnická strana sociální spravedlnosti, se kterou spolupracovaly již před volbami, do Poslanecké sněmovny. [15]

Strana se dostala do podvědomí většiny společnosti, měla na svých akcích poměrně vždy hojnou účast a také se jí dostávalo značné mediální pozornosti. Přesto všechno svoji „popularitu“ nedokázala přeměnit na voličské hlasy. V roce 2010, kdy kandidovala již pod hlavičkou DSSS, dostala pouze 1,14% hlasů. Ještě větší zklamání zažila DSSS při komunálních volbách. Čekalo se, že zaboduje minimálně v karlovarském či ústeckém kraji, a to zejména ve Šluknovském výběžku. Získala pouze dva mandáty v Krupce u Teplic. V dnešní době má DSSS určitě velký potenciál, ale zatím našťestí nenašla správný recept, jak oslovit masy lidí. Podle odborníků ji také brzdí špatné vedení a málo charismatický předseda Tomáš Vandas. [16]

4 Extremistická scéna v roce 2012

Podle Zprávy o extremismu na území České republiky v roce 2012 vystupovaly motivované scény poměrně stabilně a ve srovnání s předchozím rokem nebyly zaznamenány žádné výrazné mobilizační tendence. Sice minulý rok proběhly volby do zastupitelstva krajů a do 1/3 senátu parlamentu České republiky, ale většina akcí DSSS probíhala pokojně za slabé účasti občanů. DSSS kandidovala ve všech krajích a v součtu získala 41 712 platných hlasů, což je o 12 874 hlasů více, než ve volbách v roce 2008, kde ještě pouze Dělnická strana získala 28 838 platných hlasů. [10]

Z hlediska zaznamenaných akcí bylo v rámci krajní pravice policií zjištěno celkem 252 akcí, 78 shromáždění, 48 koncertů a 126 ostatních akcí, zejména schůzí, přednášek nebo kempů. V rámci krajní levice se jednalo o 156 akcí, 40 shromáždění, 68 koncertů a 78 ostatních akcí jako přednášky, diskuze, spontánní akce či workshopy a kempy. Z hlediska struktury nedošlo k výrazné obměně extremistických scén. V rámci krajní pravice nadále dominovala Dělnická strana sociální spravedlnosti jako politická reprezentace scény, marginálně byli zastoupeni Autonomní nacionalisté a Svobodná mládež. Národní odpor byl jako organizace nefunkční, nicméně poměrně efektivně působí jako ideologická platforma. V rámci levicového extremismu zůstaly nadále zjevné jednotlivé proudy a frakce, z nichž nejvýznamnější bylo anarchistické spektrum. [10]

Hlavním propagačním nástrojem zůstalo internetové prostředí. Zatímco u pravicových extremistů byly intenzivně využívány virtuální sociální sítě, u levicových extremistů tento trend není příliš výrazný. Oběma scénám se v loňském roce podařilo více či méně rekrutovat nové přívržence ve věkově mladších vrstvách. [10]

Členská základna pravicových extremistů je podle policie v širším smyslu přibližně 5000 osob, zatímco militantní část je tvořena až 150 aktivisty. Zhruba 50 osob lze považovat za přední aktivisty a vůdčí osobnosti. U levicových extremistů je poměrně obtížné provést konkrétnější odhad, lze však předpokládat, že se jedná o podobné hodnoty. Problémem členské základny u obou scén zůstává neefektivní mobilizace. Obě scény se dlouhodobě potýkaly s nedostatkem finančních zdrojů. [10]

Co se týče zahraniční spolupráce, tak zejména v rámci krajní pravice rostla relevance zahraničních kontaktů, především na soukmenovce v Německu a na Slovensku. Extremistické subjekty působily a často navazovaly kontakty s jinými subkulturami či zájmovými skupinami. V rámci krajní pravice lze hovořit o prostředí fotbalových fanoušků,

motorkářských gangů a další. V rámci krajní levice se jedná zejména o squatterské prostředí. [10]

4.1 Aktivita a hodnocení pravicových extremistů v roce 2012

V roce 2012 nebyly v rámci krajní pravice, potažmo neonacistické scény, zaznamenány výraznější mobilizační tendence či mimořádné události. Zvýšená aktivita se projevila spíše v souvislosti s krajskými volbami a předvolební kampaní DSSS. Pravicově extremistická scéna v roce 2012 nadále zůstávala nekompaktním celkem. Jejím stoupcům se nepodařilo najít oblast, která by scénu opět stmelila a zaktivizovala. Některé zaznamenané trendy, jako příklon k italskému neofašistickému hnutí Casa Pound či hooliganské aktivity, oslovily pouze malou část pravicových extremistů a nemohly sloužit jako sjednocující prvek. Scénu tak nadále tvořily převážně nespolutracující lokální skupiny soustředěné zejména na místní témata. I když pravicově extremistická scéna jako celek nefungovala, neznamenalo to, že všichni její členové na veškerou činnost rezignovali. Naopak řada z nich byla stále poměrně aktivní. Spousta z nich si uvědomovala úpadek pravicově extremistické scény, a proto se ji snažili oživit novými aktivitami. Jako příklad lze uvést charitativní a obecně prospěšné akce, jimiž se někteří pravicoví extremisté pokoušeli vylepšit svou reputaci a zvýšit popularitu před veřejností. Nejen autonomní nacionalisté, ale i aktivisté z Dělnické mládeže či Svazu mládeže nezávisle na sobě zorganizovali například rozdávání hraček v dětských domovech, sběr odpadků či finanční a materiální sbírky na podporu zvířecích útulků apod. Z dalších konkrétních akcí stojí za zmínku pochod Dělnické mládeže na podporu chlapce údajně napadeného nezletilými Romy, na němž se sešlo více než 200 pravicových extremistů. V břeclavském případě však aktivní přístup skončil pro stranu kontraproduktivně. Chlapec si zranění neopatrností způsobil sám a napadení Romy si vymyslel. Velkou pozornost pravicoví extremisté v roce 2012 dále věnovali kritice současné politické reprezentace a jejích rozhodnutí, kritice vládních reforem týkajících se úsporných opatření, kritice rozrůstajících se korupčních praktik a dalším aktuálním problémům. Bez zájmu nezůstaly ani policejní zátahy a soudní stíhání soukmenovců. Pravicoví extremisté se snažili nalézat i nová témata na národní i lokální úrovni, kterými by oslovili veřejnost. V této oblasti byla aktivní zejména DSSS v Praze, která během roku uspořádala několik menších různě zaměřených protestů. Jeden z největších protestů proběhl 21. června proti církevním restitucím, další proběhl 18. července proti změnám v pražské MHD či protest proti ESM (evropskému stabilizačnímu mechanismu). Vesměs však šlo o velmi malé protesty za účasti zhruba dvacítky osob a bez většího zájmu veřejnosti. [10]

4.1.1 Členská základna

Z hlediska členské základny lze scénu pravicových extremistů označit za stabilní. Na základě dlouhodobých poznatků lze současný početní stav odhadnout přibližně na 5000 sympatizantů. Z tohoto počtu lze dále odhadovat přibližně 1500 osob jako aktivních stoupenců. Z hlediska jednotlivých subjektů činí celkový počet členů přibližně okolo 550 – 660 osob. Militantní část scény zaujímá přibližně 150 – 200 osob, přičemž jádro scény pravicových extremistů tvoří 50 – 60 aktivistů, často vůdčích osobností lokálních buněk. [10]

4.1.2 Financování a podpůrné aktivity

Krajně pravicová scéna a její subjekty se dlouhodobě potýkaly s nedostatkem finančních prostředků. Finanční prostředky a jejich distribuce se v roce 2012 staly předmětem sporu mezi vedením DSSS a regionálních organizací, které vyvrcholily obměnou části vedení krajských organizací po krajských volbách. Předmětem sporu měly být státní dotace, které strana obdržela, a také údajně podhodnocené financování na krajskou předvolební kampaň. V minulosti byly jednou z nejdůležitějších složek financování členské příspěvky. Tento institut však spolu s rozpadem Národního odporu fakticky zmizel a byl více či méně udržován pouze v rámci DSSS. Částečně byly příspěvky nahrazeny získáváním sponzorů, což se však v omezené míře podařilo jen některým krajským organizacím. [10]

4.1.3 Mezinárodní kontakty

Vývoj zahraniční spolupráce souvisel s obdobím rozvoje mezinárodní hudební scény pravicových extremistů, tzv. White Power Music. Koncerty se staly jedním z nejběžnějších způsobů navazování kontaktů mezi domácími a zahraničními elementy pravicových extremistů. Tyto kontakty se po roce 2004 doplňovaly o účast sympatizantů z ČR na akcích v zahraničí a naopak. Z dlouhodobého hlediska byly vzájemné vazby a kontakty patrné s elementy v sousedních státech – v Německu a na Slovensku, méně pak v Rakousku a v Polsku. Na individuální úrovni byly však udržovány kontakty i se zástupci scény v Maďarsku, Švédsku a Ukrajině, či obecně v post-sovětských státech. Subjekty jako Autonomní nacionalisté a Svobodná mládež neměly přímé vazby do zahraničí, byly ale inspirovány zahraničním trendem tzv. autonomního nacionalismu, tedy nezávisle působících buněk aktivistů bez formálního vedení či struktury. Zástupnou organizací pro udržování těchto vazeb se stala DSSS, která tyto vztahy legitimizovala. Zejména se jednalo o vazby na Nationaldemokratische Partei Deutschland (NPD) a L'udovou stranu naše Slovensko (LSNS). [10]

4.2 Aktivita a hodnocení levicových extremistů v roce 2012

Scéna levicových extremistů se v roce 2012, zejména v jeho první polovině, vyznačovala vysokým stupněm fragmentace. Pokračující odchod či omezení aktivit starších aktivistů krátkodobě ovlivnil zejména Československou anarchistickou federaci. Oproti roku 2011, kdy se objevily mobilizační tendence v souvislosti s vývojem situace v zahraničí, se v roce 2012 scéna výrazněji neprojevovala a převládaly spíše akce a aktivity zaměřené na konsolidaci scény, zejména přednášky, diskuze, koncerty, apod. Nejvýznamnějším subjektem krajně levicové scény zůstalo anarchistické spektrum. Marxisticko-leninské organizace byly z hlediska svých projevů i členské základy spíše marginální. Marxisticko-leninská scéna zůstala v roce 2012 oslabená především díky ideologickým odlišnostem a osobním sporům. Aktivisté se snažili těžit z politické, ekonomické a sociální situace v ČR. Participovali na řadě protivládních demonstrací a happeningů. Účastnili se zejména protestů organizovaných platformou Stop vládě a řady jiných, v celku nevýznamných iniciativ, při velmi slabé účasti. [10]

Mládežnické komunistické hnutí nadále reprezentoval zejména Svaz mladých komunistů Československa a Komunistický svaz mládeže. Vztah mezi těmito občanskými sdruženími se ani v roce 2012 nekonsolidoval, přetrvávaly spory o následovnictví KSM před jeho rozpuštěním a opětovnou legalizací v roce 2010. V důsledku toho SMKČ začal využívat název Svaz mladých komunistů Československa – Komunistický svaz mládeže. Mladí komunisté pokračovali v prezentaci svých postojů na internetu a v publikační činnosti formou vydávání svých časopisů. Pořádání vlastních veřejných akcí bylo vzhledem k jejich nízkému mobilizačnímu potenciálu spíše výjimkou. Upřednostňovali participaci na akcích jiných levicových subjektů, zejména Komunistické strany Čech a Moravy a Klubu českého pohraničí, ale i dalších. Jednalo se o interní akce, besedy, konference, pietní shromáždění k připomenutí významných výročí komunistického hnutí (např. výročí vítězství Velké říjnové socialistické revoluce v Praze dne 7. listopadu). Komunistická strana Československa v roce 2012 vstoupila do politického klání ve volbách do krajských zastupitelstev ve Středočeském, Ústeckém, Pardubickém a Moravskoslezském kraji. Nicméně její aktivita přesto byla stále velmi omezená, strana nepořádala významnější politické mítinky, ani se ve velké míře nevyjadřovala k aktuálnímu politickému dění a i ve volbách nezaznamenali žádnou větší podporu u voličů. Konkrétně celkově ve čtyřech krajích, ve které KSČ kandidovala, dostala 14 703 platných hlasů, přičemž největší úspěch zaznamenala v Moravskoslezském kraji – 6587 hlasů, a naopak nejméně v kraji Pardubickém – 536 hlasů. Trockistické spektrum

reprezentovala například Nová antikapitalistická levice, Socialistická solidarita, Skupina revoluční mládeže a řady dalších. Stejně jako SMKČ a KSM se prezentovaly na akcích jiných subjektů. Zaměřily se především na působení v levicových protestních hnutích. Vlastní akce téměř nepořádaly. Jako výjimku lze uvést například tradiční Antikapitalistický kemp, který se pod patronátem NAL konal ve dnech 31. července až 5. srpna v Heřmanicích. Jeho součástí byly různé workshopy, přednášky a semináře. Celkově se sešlo přibližně 50 osob.) [10]

4.2.1 Členská základna

Členskou základnu levicových extremistů je poměrně obtížně odhadnout vzhledem k vysoké fragmentaci a častému propojení či působení v rámci občanských iniciativ. Na základě dlouhodobých poznatků však lze souhrnně počet stoupců krajní levice předpokládat ve výši přibližně 4000 osob. Zhruba 800 je pak aktivních stoupců. Počet militantních stoupců levicových extremistů lze odhadovat přibližně na 400 – 450 osob, jádro scény pak tvoří zhruba 50 aktivistů. Komunity levicových extremistů působily při větších městech. Vyšší aktivity levicových extremistů jsou pravidelně zaznamenávány v Praze, Zlínském, Olomouckém, Ústeckém, Jihomoravském, Plzeňském a Králověhradeckém kraji. Podobně jako pravíci extremisté i levíci extremisté nebyli schopni efektivně mobilizovat členskou základnu a podporu svých stoupců. [10]

4.2.2 Financování a podpůrné aktivity

Z hlediska financování scény byly převažujícím typem zejména členské příspěvky, případně vlastní finanční zdroje aktivistů. Tyto prostředky byly však poměrně limitující. Vyšší objem prostředků byl zaznamenán v rámci solidárních kampaní, často podpořených koncerty. Podobně jako v případě pravičáků i v rámci levicových extremistů byla zaznamenána defraudace vybraných finančních prostředků. [10]

4.2.3 Mezinárodní kontakty

Scéna levicových extremistů nedisponovala konsolidovanými kontakty v zahraničí a povaha těchto kontaktů byla spíše neformální. V rámci anarchistické scény fungovala poměrně vitální spolupráce s protějšky v Německu a na Slovensku, částečně pak v Polsku a v Rakousku. Omezené kontakty byly navázány ve Velké Británii a ve Španělsku. Často tyto kontakty souvisely se squatterským prostředím. Registrovaná byla i ideová podpora extrémním militantním skupinám v Itálii a Řecku. Více formální rysy vykazovala spolupráce radikálně-komunistických organizací a subjektů, které udržovaly členství v solidárních organizacích a tzv. internacionálách, zejména s německými a rakouskými subjekty. Nejužší

spolupráce nadále přetrvávala se slovenskými skupinami i s ohledem na přetrvávající kritiku rozpadu Československa. V loňském roce nebyly zaznamenány výraznější změny v oblasti zahraničních kontaktů levicových extremistů. [10]

5 Praktická část práce

5.1 Metody a charakteristika zkoumaného problému

Hlavní náplní mé praktické práce bylo vypracování dotazníku na téma politický extremismus. Ve svém dotazníku (viz. příloha) jsem se oslovil stovku respondentů, kteří odpovídali na čtrnáct otázek. Zjišťoval jsem, zda se obávají extremistických skupin, jak se dívají na pochody pravicových extremistů v sociálně vyloučených lokalitách či zda by podepsali petici za zrušení KSČM apod. S některými respondenty jsem se sešel a v osobním rozhovoru jsem se jich ptal, proč odpovídali tak či onak. Když se podíváme do Evropy, téměř všude mají své zastoupení extremistické strany. V Německu začíná bodovat NPD, v Řecku Zlatý úsvit, na Slovensku má už dlouhé roky své postavení Národní strana, ve Francii má standardně vysoké politické preference Národní fronta, kterou dlouhá léta vedl Jean-Marie Le Pen (na nějaký čas odsouzen za trivializaci holocaustu) a dnes tuto stranu vede jeho dcera Marinne Le Penová, která dokonce skončila třetí v prezidentských volbách ve Francii v roce 2012 a získala necelých 18% což v přepočtu znamená, že jí volilo téměř 6 a půl milionu Francouzů. V České republice po vymizení SPR-RSČ žádná pravicově orientovaná extremistická strana nefiguruje a také proto jsem se rozhodl vysledovat názory lidí a zjistit, zda se v dohledné době může tento fakt změnit.

5.2 Cíl výzkumu

Ve své praktické části práce analyzuji extremistickou scénu v uplynulém roce 2012. Mým cílem bylo prostudovat zprávy o extremismu na území České republiky v jednotlivých letech, které vychází z dílny odboru bezpečnostní politiky ministerstva vnitra. Konkrétně se zaměřuji na počet shromáždění, akcí, pochodů, koncertů, či uvádím počty členských základů jednotlivých extremistických skupin a porovnávám je s minulými léty. Dále je zajímavé sledovat návaznost jednotlivých extremistických skupin se zahraničím či pozorovat aktivitu v jednotlivých krajích v České republice. Popíšu vztahy k ostatním subkulturám a zájmovým skupinám, financování či trestnou činnost a násilné aktivity. Základem je tedy zjistit, zda extremistická scéna v roce 2012 nějak výrazně posílila či naopak oslabila. Zda jsou extremisté obecně aktivnější nebo vyklízejí své pozice. Pomocí dotazníku bylo hlavním cílem zjistit názory a myšlenky respondentů na extremistické strany či různé organizace, zda se obávají o budoucnost demokracie v České republice nebo naopak tyto věci berou na lehkou váhu či jestli s nějakými skupinami extremistů dokonce sympatizují. Porovnat jejich názory na

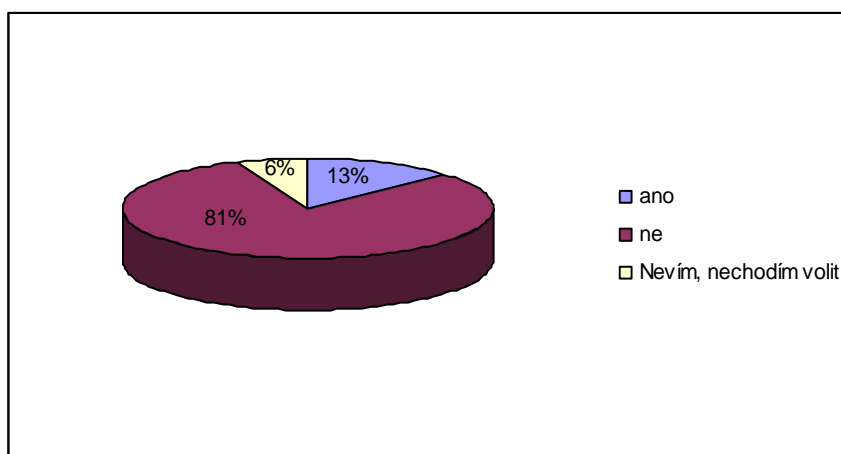
symboliku historických totalitních politických stran (NSDAP, KSČ, KSSS), levicové a pravicové diktátory či zjistit, zda považují KSČM za nedemokratickou stranu a jestli by podpořili její zrušení. V dnešní nelehké ekonomické době se v Evropě poměrně daří nejružnějším populistům a právě proto bylo zajímavé sledovat názory lidí na tyto důležité věci a také proto jsem si vybral toto zajímavé a navíc aktuální téma.

5.3 Popis zkoumaného vzorku

Mého dotazníku se zúčastnilo 100 respondentů a byl zahájen dne 3. 4. 2013 a ukončen 5. 5. 2013. Svůj výzkum jsem prováděl ve dvou krajích České republiky. Na rodné Vysočině a v Olomouckém kraji. Drtivá většina respondentů do 26 let studuje na místní Univerzitě Palackého. Můj dotazník ovšem nebyl zaměřen pouze na studenty, ale snažil jsem se oslovovat i jiné věkové kategorie za účelem větší různorodosti a pestrosti názorů a lepšího porovnání mezi věkovými skupinami. Ze stovky odpovídajících celých 64,71% z nich nepřesáhlo věkovou hranici 26 let, 31,37% bylo starších jak 26 let a 3,92% tvořili lidé v důchodovém věku. Celých 67,65% odpovídaly ženy, 32,35% muži. Nejvíce odpovědí bylo u lidí, kteří dosáhli středního vzdělání – 47,06% naopak nejméně bylo lidí se základním vzdělání - 4,90%. Největší procento respondentů tvořili studenti – 50,98% a nejméně zaměstnavatelé – 3,92%. Nyní ke konkrétnímu sběru odpovědí v oblastech, které mě zajímaly nejvíce.

5.4 Zpracování a interpretace získaných dat

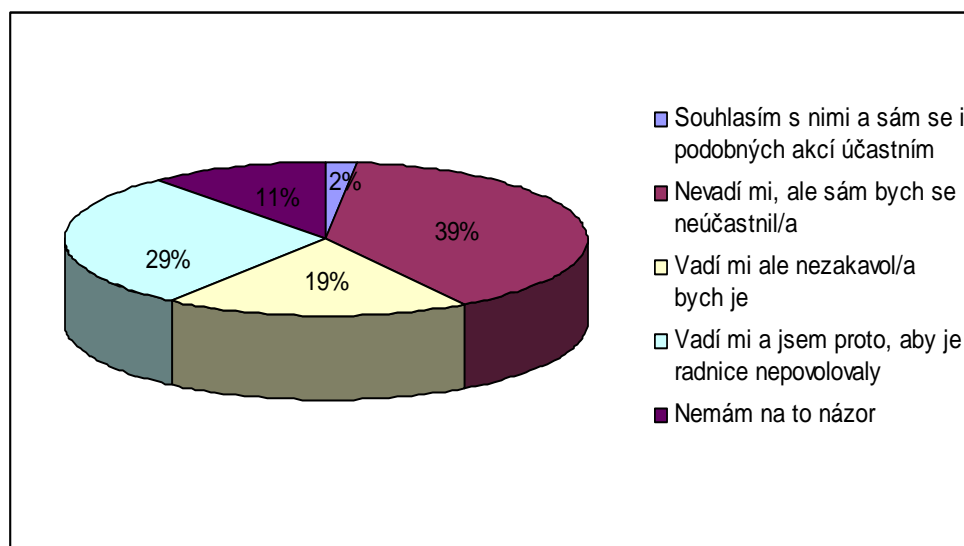
Graf č. 1: Otázka č. 1: Uvažovali jste někdy o tom, že byste volili nějaké extremistické strany?

Zdroj: Vlastní zpracování

Na otázku, zda lidé někdy uvažovali o tom, jestli budou volit extremistické strany, celých 81,37% odpovědělo záporně, 12,75% kladně a 5,88% nemá na danou problematiku názor. Z podrobných výsledků jsem vyzoroval, že ani jeden jediný respondent starší 26 let nikdy nepřemýšlel o tom, zda by volil extremisticky orientované strany. Z toho tedy vyplývá, že z 64,71% mladých lidí rovných 12,75% někdy uvažovalo o tom, že by volili extremistické strany. Není to ale úplným překvapením. Dne 6. září 2012 se konaly studentské volby, kterých se zúčastnilo 21 982 žáků starších 15 let ze 180 škol v České republice. Z toho 77 gymnázií, 98 středních odborných škol a 18 učilišť. Když se podíváme na výsledky, zjistíme, že můj dotazník se v podstatě se studentskými volbami shoduje. Ve studentských volbách totiž získala Dělnická strana sociální spravedlnosti 2280 platných lístků, což dělá v procentech číslo 10,4. Sklony nějakým způsobem podporovat extremistické strany či alespoň sympatizovat s některými názory jsou u mladých Čechů poměrně patrné. Také je nutno dodat, že se v drtivé míře jedná o pravicově extremistické názory, což lze vyčíst i z mého dotazníku. [14]

Graf č. 2: Otázka č. 2: Jak se díváte na pochody pravicových extremistů v sociálně vyloučených lokalitách, kde vystupují převážně proti Romům?

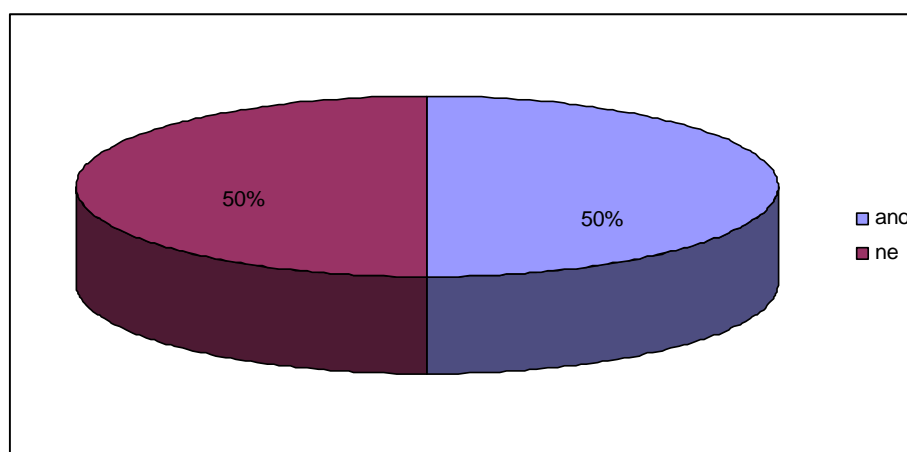
Zdroj: Vlastní zpracování

Devatenácti lidem mladších 26 let nevadí pochody pravicových extremistů v sociálně vyloučených lokalitách. Dokonce 2 % se sami účastní. Lidé nad 26 let s pochody převážně nesouhlasí. Po diskuzi s nimi jsem zjistil, že i oni vnímají problémy, které jsou převážně na severu Čech či zejména v Ústeckém kraji a Libereckém kraji. Mezi problémy jmenovali

zneužívání sociálních dávek, hazard, vysokou kriminalitou, nepořádek a hluk. Ovšem jsou si vědomi toho, že pravicoví extremisté problém nevyřeší a pouze sbírají politické body. Dalším důkazem toho trendu je samotný fakt, když vidíme pochody například ve Šluknovském výběžku, tak se jich účastní také především mladí lidé, kteří mají potřebu se organizovat, dát o sobě vědět, chtějí někam patřit a najít společného nepřítele. Podpora extremistů u mladých lidí se rok od roku zvyšuje. Ve studentských volbách v roce 2010 získala Dělnická strana sociální spravedlnosti 7,14%, ve volbách v roce 2012, jak jsem se již zmínil, 10,4% a v mém dotazníku uvažuje volit extremisty ať už z pravého či levého spektra 12,75% mladých lidí.

[14]

Graf č. 3: Otázka č. 3 Podepsal/a byste petici za zrušení KSČM?

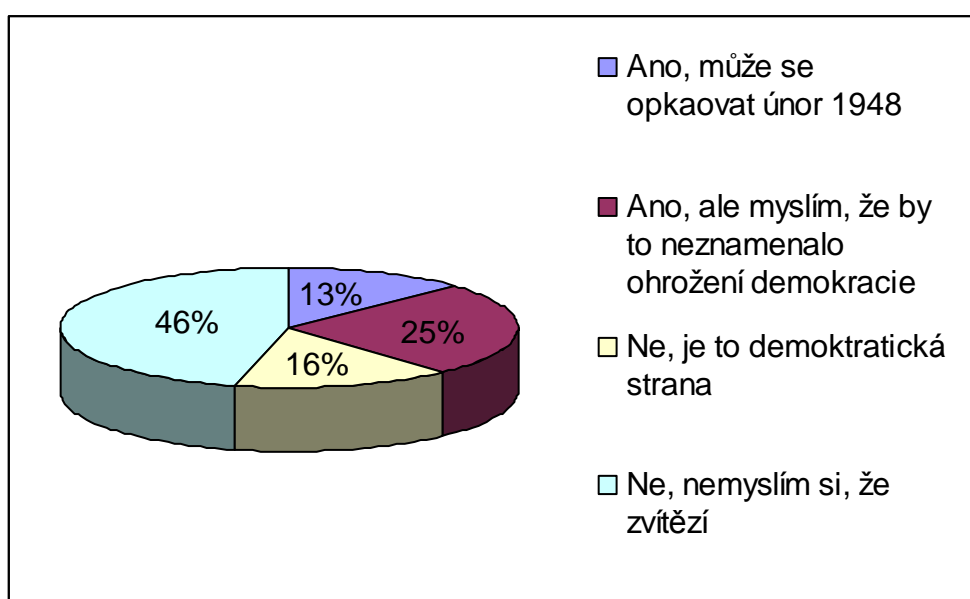
Zdroj: Vlastní zpracování

Naprosto stejný výsledek jsem zaznamenal na otázku, zda by lidé podepsali petici za zrušení KSČM. 50% ano, 50% ne. Zde je samozřejmě nutné se zamyslet nad tím, jestli je Komunistická strana Čech a Moravy extremistickou stranou. Když jsem hledal různé dokumenty ze sjezdů KSČM, na jedné straně jsem našel omluvu některých představitelů KSČM za předlistopadové zločiny, ale na straně druhé je v KSČM dodneška spousta ne úplně bezvýznamných členů, kteří se svým způsobem ke stalinismu hlásí. Mezi nejvýznamnější představitele tzv. „stalinisticky smýšlejícího jádra“ patří bezesporu poslankyně a dlouholetá předsedkyně Pražské rady KSČM Marta Semelová či Stanislav Grospič. Prvně jmenovaná si pravidelně připomíná výročí tzv. „vítězného února“ u hrobu bývalého československého prezidenta Klementa Gottwalda a obhajuje dobu padesátých let minulého století. To je období, kdy v SSSR vládl tvrdou rukou Stalin a u nás byly poslány stovky odpůrců komunistického režimu na smrt v čele s nejznámější obětí politických procesů Miladou

Horákovou. Drtivá většina členů dnešní komunistické strany ale jasně říká, že je poučena z historie a že v nových podmínkách nemůže a především nechce pracovat starým způsobem. Na oficiální webové stránce mají komunisté jasně napsáno: „KSČM ve věci svého postoje k stalinismu a dalším nedemokratickým praktikám rozhodně trvá na usnesení stranických sjezdů od listopadu 1989, kterými jsme se se stalinismem a jinými nedemokratickými praktikami rozhodně rozešli“. [11]

V České republice tedy, jak lze vyčíst i z odpovědí na moji otázku položenou stovece respondentů, je postoj ke KSČM hodně rozporuplný.

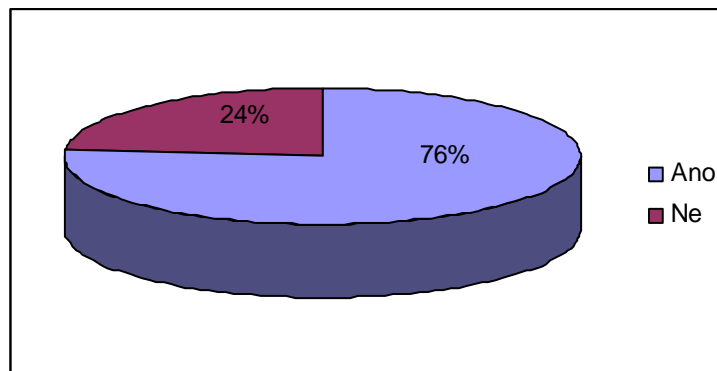
Graf č. 4: Otázka č. 4: Bojíte se vítězství KSČM ve volbách?

Zdroj: Vlastní zpracování

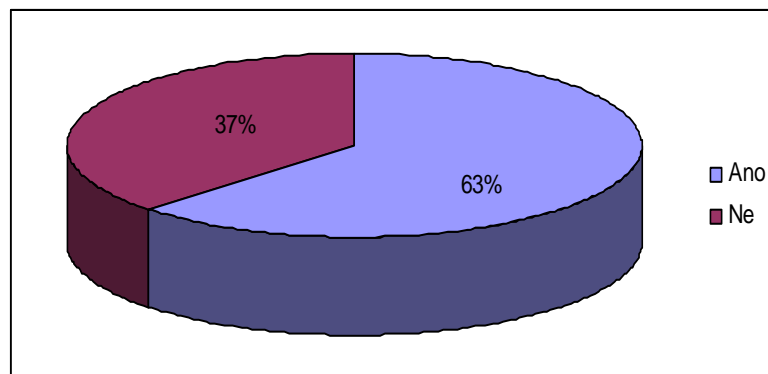
Z další otázky ohledně KSČM vyplívá, že dotazovaní nepovažují dnešní komunistickou stranu za reálnou hrozbu. Necelá polovina, přesněji 46,08% dotazovaných si nemyslí, že KSČM zvítězí. Čtvrtina lidí se vítězství strany obává, ale myslí si, že by to neznamenal ohrožení demokracie. Pouhých 12,75% se domnívá, že únor 1948 se může opakovat.

Graf č. 5: Otázka č. 5: Pobouřil by vás člověk, který by nosil tričko s hákovým křížem či s portrétem Adolfa Hitlera?

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 6: Otázka č. 6: Pobouřil by vás člověk, který by nosil tričko se srpem a kladivem či s portrétem Stalina nebo Lenina?

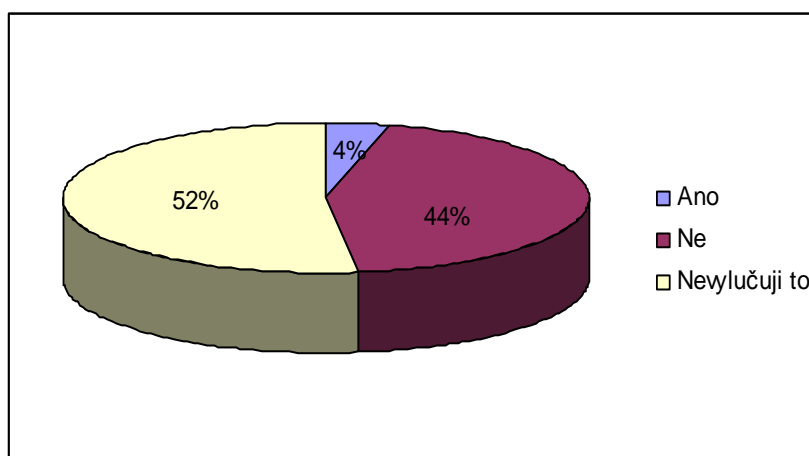
Zdroj: Vlastní zpracování

Poměrně zajímavý je i rozdíl mezi vnímáním levicových politiků a diktátorů, jako byl Josif Vissarionovič Stalin nebo Vladimír Iliič Lenin či na opačné straně spektra Adolf Hitler.

Hlavně mě zajímali lidé, kteří odpověděli, že Stalin či Lenin by je na tričku pobouřil, ale u nacismu a Hitlera odpověděli opačně. Měl jsem možnost s jedním studentem, co takto odpověděl, hovořit. Sdělil mi, že ho Hitler nepobuřuje z jednoduchého důvodu. Ideologie nacionálního socialismu, tak, jak jí vybudovali a praktikovali nacisté v Německu, dnes už jednoduše neexistuje. Všichni vědí, jaká zvěrstva nacisté páchali a dnes v podstatě neexistuje žádná strana, která by měla v programu přesně to, co Hitler sepsal do knihy Mein Kampf. Ano, existuje spousta rasistů, fašistů a jiných neonacistických skupin, které se ale většinou

navzájem poperou v hospodě u piva, či v horším případě provedou nějaký útok na zástupce minority. Ovšem politické body tyto skupiny získávají jenom velmi těžce také kvůli tomu, že inteligenční kvocient u těchto lidí je v drtivé většině velice malý a proto většinou nedokážou oslovit široké masy lidí. Navíc nacistický diktátor je dneska terčem posměšků a různých parodií na youtube.com. Zkrátka je z něho taková celosvětová celebrita. Což určitě není dobře, ale je to znamení, že lidé všechny nacisty či neonacisty neberou příliš vážně. Na druhé straně ve většině východních zemí mají komunisté v národních parlamentech své zástupce. Kromě naší KSČM je velmi silná Francouzská komunistická strana, v Německu je poměrně aktivní a ve východní části země relativně úspěšná Die Linke (levice), a například v Itálii získává body Strana komunistické obnovy. Takže někteří lidé jsou trochu náchylní k symbolům stalinismu a bolševismu, protože považují komunisty na rozdíl od nacistů za stále reálnou hrozbu demokracie a svobody.

Graf č. 7: Otázka č. 7: Myslíte si, že je v dohledné době 10 let možné, že se k moci dostane strana, která udělá z ČR totalitní stát?

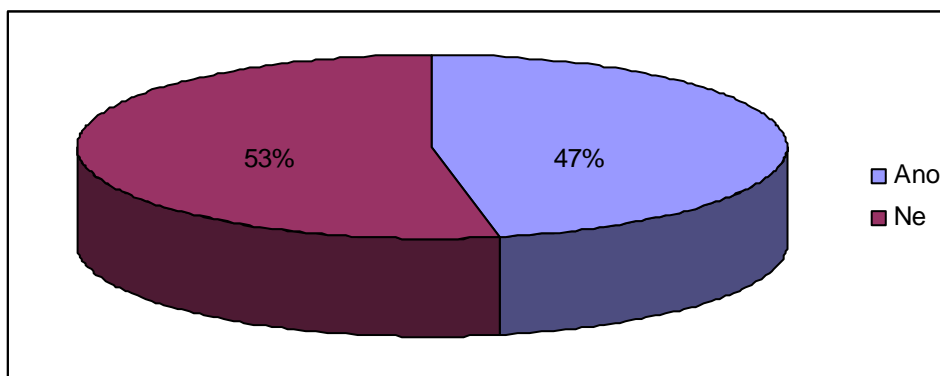

Zdroj: Vlastní zpracování

Na otázku, zda je možné v dohledné době 10 let, že se k moci dostane strana, která udělá z ČR totalitní stát, pouhých 3,92% odpovědělo kladně. To je další důkaz toho, že Češi nemají z extremistů přílišný strach a respekt. I z různých jiných sociologických šetření vyplývá, že se lidé spíše bojí o práci, o svoji ekonomickou budoucnost. To je základ toho, co je zajímavé. Naštěstí ne všichni jsou k extremistickým silám apatičtí. Více jak polovina, tedy 51,96% odpovídajících, možnost diktatury v České republice nevylučuje. Tady můžeme hovořit o poměrně vysokém počtu respondentů, kteří tuto možnost v horizontu 10 let

nevylučují. Zbytek v podobě 44,12% si nemyslí, že by se z České republiky do 10 let stal totalitní stát.

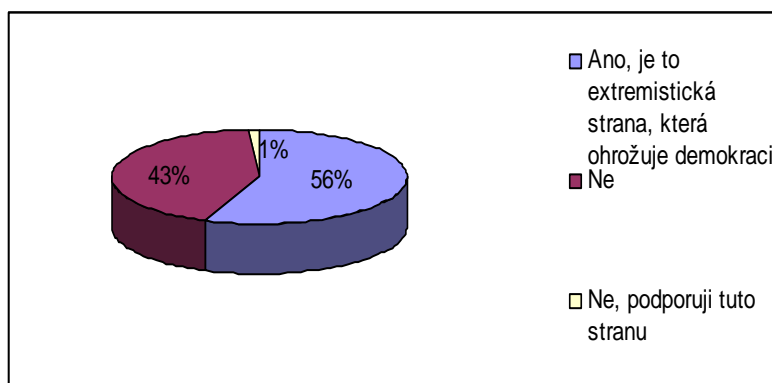
Graf č. 8: Otázka č. 8 Trestali byste lidi za jejich extremistické proslovy (např. výkřiky jako cikáni do plynu či popírání plynových komor)?

Zdroj: Vlastní zpracování

Z oslovených respondentů by 47,06% lidí za extremistické výkřiky demonstranty trestalo, zbytek podílu 52,49% je přesvědčen o opaku. Z mé zkušenosti můžu říci, že nad touto otázkou většina odpovídajících nejvíce přemýšlela. Zde se totiž jedná o ten věčný spor, co je ještě svoboda a co už je za hranicí morálky a nějaké elementární lidské důstojnosti a slušnosti. Respondenti, kteří se obávají takovýchto výkřiků jsou pro svobodu slova, ale podle nich právě v těchto případech (cikáni do plynu) už tak pomyslná hranice byla překročena. Jejich odpůrci zase řeknou, svoboda není větší nebo menší. Svoboda buď je a nebo není. Nic mezi tím neexistuje. Takže asi není úplným překvapením, že výsledek u této otázky je skoro 50 na 50.

Graf č. 9: Otázka č. 9 V roce 2010 byla Dělnická strana Nejvyšším ústavním soudem rozpuštěna. Souhlasíte s tímto faktem?

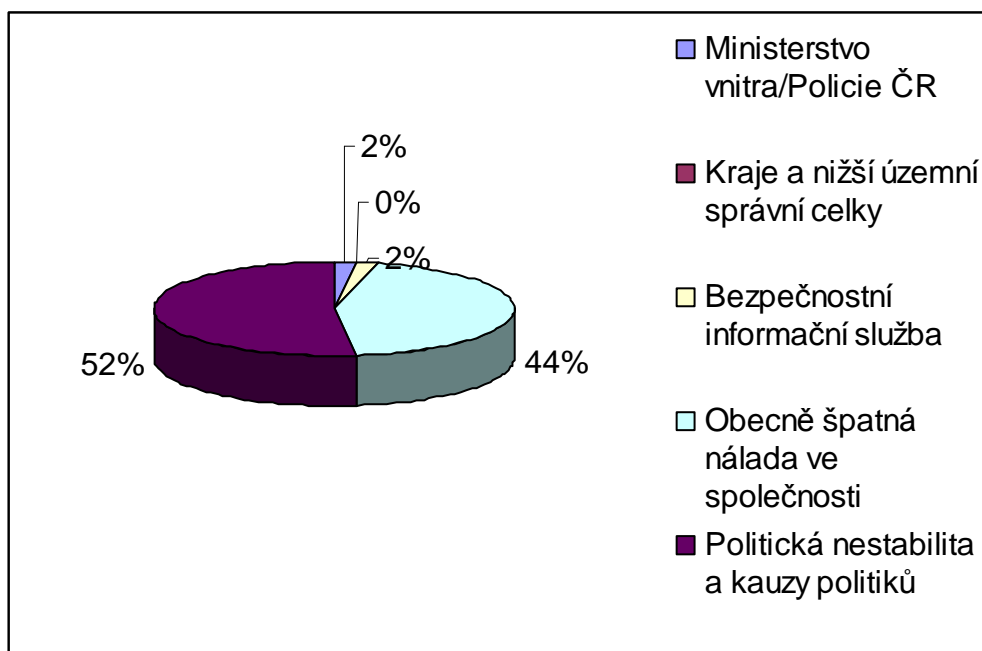
Zdroj: Vlastní zpracování

Zajímavý a také dost podobný výsledek přinesla otázka, zda respondenti souhlasí s rozpuštěním Dělnické strany Nejvyšším ústavním soudem v roce 2010. Přes 55% respondentů se domnívá, že ústavní soud rozhodl správně a že Dělnická strana je skutečně stranou extremistickou a ohrožuje demokracii.

Rád bych se u této strany na chvíli zastavil. Dělnická strana sice byla rozpuštěna v roce 2010 což, ale neznamená, že by politická činnost lidí ze strany nějakým způsobem oslabil. Naopak Drtivá většina členů vstoupila do nové strany, která programově i v aktivitě plně nahrazuje původní Dělnickou stranu a dnes se nazývá Dělnická strana sociální spravedlnosti. Když se podíváme na její program, nalezneme v něm spoustu klasický populistických bodů jako například vystoupení z NATO, EU, vypovězení ilegálních přistěhovalců, omezení přílivu cizího kapitálu apod. Obecně v programu nenalezneme vyloženě rasistické části, kde by bylo jasné, že strana útočí například proti Romům. Vzhledem k tomu, že úzké vedení dříve působilo v politické straně SPR-RSČ, tak tyto představitelé vědí, co si mohou a nemohou dovolit. Pohybují se na hranici zákona, ale ne za hranou. Druhá věc je samozřejmě myšlení a proslovy jednotlivých předáků. [13]

Například šéf DSSS Tomáš Vandas byl podmíněně odsouzen za větu, kterou pronesl na prvomájové demonstraci v roce 2009 a zní: „*Naši krásnou českou zemi zaplavila ničivá imigrantská vlna tsunami, která ničí vše, co je nám drahé a krásné*“. [12] Z této citace vidíme, že tento výrok je klasickým projevem xenofobie a nesnášenlivosti vůči všemu cizímu. Ovšem soud jemu, i dalším podmíněně odsouzeným členům strany kvůli Klausově amnestii, tresty prominul.

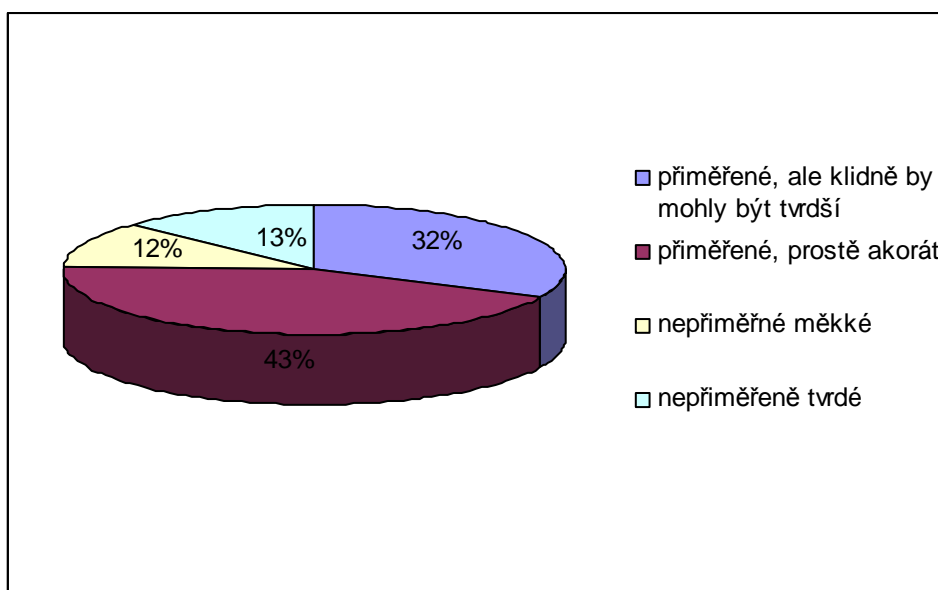
Graf č. 10: Otázka č. 10 Kdo je podle Vás zodpovědný za vzrůstající extremistické názory ve společnosti?

Zdroj: Vlastní zpracování

Podle 44,12% zúčastněných může za vzrůstající extremistické názory ve společnosti obecně špatná nálada, sociální nejistoty, nezaměstnanost. Toto číslo nás ani nemůže nějak překvapit. Už dříve jsem se zmiňoval, že právě v oblastech s těmito problémy, jsou extremisté nejsilnější. Jeden historický příklad za všechny. Když ve 30. letech ve Výmarské republice v Německu byla obrovská inflace a velká nezaměstnanost, využili toho nacisté a dokonale během několika málo let ovládli jinak velice inteligentní německý národ. Ještě větší procento 51,96 se domnívá, že hlavním zdrojem posílení extremistické scény je politická nestabilita, kauzy a korupce politiků, což ale jde ruku v ruce s obecně špatnou náladou a znechucením vládnoucích stran a politiky obecně. Ve všech průzkumech se lidé napříč politickým spektrem, věkem, pohlavím či vzděláním shodují na tom, že největší problém české společnosti je korupce. Ani můj dotazník v souvislosti s extremismem nevybočil. Pouhá 2% viní za vzrůstající extremistické názory ministerstvo vnitra a bezpečnostní informační službu. Nikdo z dotazovaných si nemyslí, že by měli situaci lépe zvládat kraje a nižší správní celky.

Graf č. 11: Otázka č. 11: Zásahy Policie ČR proti extremistickým skupinám jsou?

Zdroj: Vlastní zpracování

U této otázky nejvíce respondentů zaškrtnulo možnost přiměřené, prostě akorát, rovných 43,14%. Druhá nejpočetnější odpověď byla, že zásahy policie proti extremistickým skupinám jsou přiměřené, ale klidně by mohly být i tvrdší. 11,76% respondentů si myslí, že zásahy jsou nepřiměřeně měkké a dokonce ještě část si myslí, že zásahy jsou nepřiměřeně tvrdé – 12,75%. Pokud bych měl porovnat zásahy se zahraničím, tak si myslím, že policie ČR proti extremistům není ani příliš měkká ani příliš tvrdá. Od 17. listopadu, kdy na litvínovském sídlišti Janov proběhl doslova boj v ulicích, je většina antifašistických či neonacistických akcí slabým odvarem, ať už co se týče počtu účastníků, tak i různých potyček či bojůvek vůči policii či mezi sebou.

6 Shrnutí a závěr

Ve své bakalářské práci jsem se věnoval problematice extremismu v České republice. Jednotlivé ideologie byly stručně definovány a vymezeny tak, abych docílil uceleného přehledu o pojmech, které se týkají extremismu. Věnoval jsem se také historii extremismu na našem území, a to už od počátku vzniku Československé republiky. V jednotlivých obdobích (První republika, protektorát, komunismu, etapa po listopadu 1989) byly charakterizovány aktivity ať již levicových nebo pravicových extremistů. V praktické části jsem stovce respondentů položil otázky týkající se hrozby extremismus v České republice a pomocí výročních zpráv o extremismu jsem se snažil stručně a jasně charakterizovat aktuální dění extremistů na našem území a zodpovědět otázku, jak jsou extremisté skutečně silní a jak velkou jsou hrozbou pro demokracii v České republice. Když shrnu výsledky odpovědí v mém dotazníku, musím konstatovat, že mě nějak nepřekvapily. V oné praktické části jsem je porovnával i s jinými výzkumy a výsledky byly hodně podobné. Vyplývá z nich několik závěrů. Ten nejvýznamnější je asi ten, že i přes finanční krizi, slabou ekonomickou situaci a nespokojenost se současným stavem i politikou, drtivá většina lidí nikdy neuvažovala reálně o tom, že bude volit extremistické strany. Nespokojenost se současnými politiky je sice obrovská, ale i přesto je patrné, že volební výsledky v posledních letech nedávají (zatím) extremistickým uskupením a stranám reálnu šanci dostat se do Parlamentu České republiky. Jako další důležitý bod a potvrzení tohoto trendu je fakt, že více jak polovina lidí souhlasila s rozpuštěním Dělnické strany v roce 2010. Více jak polovina lidí si nemyslí, že se z České republiky v dohledné době 10 let stane totalitní stát. Třetina lidí souhlasí s tím, aby radnice nepovolovaly pochody pravicových extremistů v sociálně vyloučených lokalitách. Jasně hovoří i údaje ve zprávě o extremismu, kterou zveřejnilo ministerstvo vnitra společně s Bezpečností informační službou (BIS). V ní se dočteme, že jak levicová tak pravicová extremistická scéna stagnovala nebo oslabovala. Počet demonstrací i účast na extremistických akcích poměrně zeslábla. Na krajní pravici je bezesporu hegemonem Dělnická strana sociální spravedlnosti, která sice představuje určitou sílu, ale jak jsem si již zmínil, nedokáže hlasy nespokojených občanů získat na svoji stranu. Důvodů může být celá řada. Špatné vedení, finanční i stranická netransparentnost, jednoduché populistické sliby a také politický program, který není postaven na reálném ekonomickém stavu v České republice a v Evropě. Vlajkovou lodí strany je samozřejmě „boj proti nepřizpůsobivým“, čímž je myšlen boj proti Romům. Ovšem ani v této otázce není zcela jasno, co vlastně DSSS chce reálně udělat. Na jejich webu sice „visí“ určitý manuál, ale je to vesměs sítí populistických, rasistických a nereálných kroků.

Z toho vyplývá, že v dohledné době je poměrně nereálné, aby například v příštích parlamentních volbách se dostala DSSS do Parlamentu ČR. Krajní levice nemá tak jasného hegemonu jako tomu je na pravici, pokud nebudeme počítat KSČM, která ale má ve své straně lidi, kteří by si dokázali představit obdobnou vládu, jako tomu bylo před listopadem roku 1989. Ovšem strany a uskupení, které mají ve svém programu revoluci a hlásí se ke stalinismu, nemají v porovnání s DSSS vůbec žádný vliv a celkový počet těchto militantních aktivistů lze počítat v desítkách. Většinou se voleb ani neúčastní, s výjimkou KSČ. Reálná hrozba tedy podle mě v dohledné době nehrozí, i když je jasné, že policie, bezpečnostní složky a především společnost nemůže propadnout apatii. Lidé, jakými jsou žháři z Vítkova, byli, jsou a budou. A někdy stačí opravdu málo, aby vzplanula jiskra nenávisti. Myslím si, že v České republice žije většina dobrých lidí, proto si na závěr mé bakalářské práce dovoluji jeden známý citát: „Jenom jediná věc je nezbytná pro triumf zla, aby dobří lidé nic nedělali“.

7 Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

1. BASTL Martin, MAREŠ Miroslav, SMOLÍK Josef, VEJVODOVÁ Petra. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008, 288 s. ISBN 978-80-247-3797-3.
2. DANICS, Štefan. *Extremismus*. 1. vydání. Praha: Triton, 2003, 62 s. ISBN 80-7254-4543.
3. CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. 1. vydání. Praha: Portál, 2007, 184 s. ISBN 978-80-7367-098-6.
4. CHMELÍK, Jan. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. 1. vydání. Praha: Linde, 2001, 172 s. ISBN 80-7201-265-7.
5. KOTLÁN, Pavel. *Demokracie ve stínu*. 1. vydání. Ostrava: Sokrates, 2003, 186 s. ISBN 80-86572-07-2.
6. LOUIS de la Corte Ibáñez. *Logika terorismu*. 1. vydání. Praha: Academia, 2009, 321 s. ISBN 978-80-200-1724-6.
7. MAREŠ, Miroslav. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. 1. vydání. Blansko: Barrister a Principal, 2003, 656 s. ISBN 80-86598-45-4.

Internetové zdroje

8. Extrémismus – Jiří Pehe [online]. [online cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <<http://www.pehe.cz/clanky/1996/extremismus>>
9. Rexter [online]. [online cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <<http://www.rexter.cz/delnicka-strana-profil-ceske-pravicove-extermisticke-strany/2010/11/07>>
10. MVCR. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [online cit. 2013-05-28]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>>
11. KSČM [online]. [online cit. 2013-05-28]. Dostupné z: <<http://www.kscm.cz/nase-strana/dulezite-dokumenty-k-minulosti/40625/ke-spekulacim-o-udajne-obhajobe-stalinismu>>
12. Ihned.cz [online]. [online cit. 2013-05-30]. Dostupné z: <<http://zpravy.ihned.cz/c1-59280060-soud-kvuli-amnestii-prominu-vandasovi-a-dalsim-extremistum-tresty>>

13. DSSS. *Dělnická strana sociální spravedlnosti* [online]. [online cit. 2013-05-30].
Dostupné z: <<http://www.dsss.cz/program>>

Ostatní zdroje

14. Výsledky studentských voleb 2012. [online]. [online cit. 2013-05-30]. Dostupné z:
[http://www.gjszlin.cz/gztgm/dokumenty/temp/2012-2013/studentske
06 09 2012.pdf](http://www.gjszlin.cz/gztgm/dokumenty/temp/2012-2013/studentske_volby_06_09_2012.pdf) volby

8 Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník